

Civil- og Politiafdelingen

Dato:
Kontor: Det Internationale
Kontor
Sagsbeh: Samme Jensen
Sagsnr.: 2011-3061/1-0071
Dok.: SJE44773

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområder, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg den 9.-10. juni 2011

Side:

- 4-14** Dagsordenspunkt 1 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager*
-status
KOM-dokument foreligger ikke
- 15-26** Dagsordenspunkt 2 Forslag til europa-Parlamentets og Rådets direktiv om angreb på informationssystemer og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2005/222/RIA*
-generel indstilling
KOM(2010)0517
- 27-30** Dagsordenspunkt 3 Forslag til Rådets resolution om en køreplan for styrkelsen af ofres rettigheder i straffesager mv. og præsentation af Kommissionens offerpakke
-vedtagelse af resolution og præsentation af Kommissionens offerpakke
KOM-dokument foreligger ikke
- 31-34** Dagsordenspunkt 4 Rådskonklusioner om styrkelse af forbindelsen mellem interne og eksterne

*Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV (nu EUF-Traktatens afsnit V). Protokollen om Danmarks stilling finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-Traktaten (nu EUF-Traktatens afsnit V), vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

- aspekter af EU's indsats mod terror.
-vedtagelse
 KOM-dokument foreligger ikke
- 35-38** Dagsordenspunkt 5 Rådskonklusioner om prioriterede indsatsområder for EU's indsats mod organiseret kriminalitet i 2011-2013.
-vedtagelse
 KOM-dokument foreligger ikke
- 39-49** Dagsordenspunkt 6 E-justice
-status
 KOM-dokument foreligger ikke
- 50-54** Dagsordenspunkt 7 Kommissionens forslag til Rådets forordning om elektronisk offentliggørelse af Den Europæiske Unions Tidende
-vedtagelse
 KOM(2011) 162 endelig
- 55-74** Dagsordenspunkt 8 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalg, kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis*
-politisk enighed
 KOM(2009) 0154
- 75-89** Dagsordenspunkt 9 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemførelse af artikel 10 i De Forenede Nationers protokol om skydevåben og fastsættelse af udførselstilladelse samt indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil
-tidlig forelæggelse
 KOM(2010)0273
- 90-94** Dagsordenspunkt 10 EU's tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
-status
 KOM-dokument foreligger ikke
- 95-98** Dagsordenspunkt 11 SIS II
-status
 KOM-dokument foreligger ikke
- 99-104** Dagsordenspunkt 12 Bulgariens og Rumæniens indtræden i det fulde Schengen-samarbejde
-status
 KOM-dokument foreligger ikke

- 105-107** Dagsordenspunkt 13 Retningslinjer for den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med vurderingen af de grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer
-orientering fra formandskabet
KOM-dokument foreligger ikke
- 108-109** Dagsordenspunkt 14 Rådskonklusioner om Eurojusts årsrapport for 2010
-rådskonklusioner
KOM-dokument foreligger ikke
- 110-111** Dagsordenspunkt 15 Møde mellem EU's og USA's justits- og indenrigsministre (den 13.-14. april 2011 i Budapest/Gödöllö)
-orientering fra formandskabet
KOM-dokument foreligger ikke
- 112-113** Dagsordenspunkt 16 EU-Rusland partnerskabsmøde
-orientering fra formandskabet
KOM-dokument foreligger ikke

Dagsordenspunkt 1: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager*

Revideret notat. Ændringerne er anført i kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Forslaget til direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager har til formål at indføre et samlet system til indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager. Forslaget er baseret på princippet om gensidig anerkendelse og indebærer, at en medlemsstat (udstedelsesstaten) kan anmode en anden medlemsstat (fuldbyrdesstaten) om at foretage et bestemt efterforskningsskridt. Der indføres som udgangspunkt en pligt for medlemsstaterne til at anerkende og fuldbyrde en europæisk efterforskningskendelse uden yderligere formaliteter, medmindre staten kan påberåbe sig en af de afslagsgrunde, der er indeholdt i forslaget. Forslaget giver endvidere mulighed for i visse situationer at foretage et andet efterforskningsskridt end det, der anmodes om. Forslaget er som nævnt omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og det har derfor ikke lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget er fremsat af syv medlemsstater i fællesskab. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendigelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man umiddelbart positiv over for forslaget. Sagen blev drøftet på rådsmøderne den 8.-9. november 2010, den 2.-3. december 2010 og den 11.-12. april 2011. På rådsmødet den 9.-10. juni 2011 forventes formandskabet at orientere om status for drøftelserne af forslaget efterfulgt af en drøftelse med fokus på forslagets artikel 1-18.

1. Baggrund

Ifølge det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholmprogrammet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, bør der arbejdes hen imod etableringen af et samlet system for fremskaffelse af bevismateriale i straffesager baseret på princippet om gensidig anerkendelse.

På den baggrund har Belgien, Bulgarien, Estland, Slovenien, Spanien, Sverige og Østrig taget initiativ til at fremsætte et forslag til direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager.

Direktivforslaget behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, hvilket indebærer, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

En eventuel gennemførelse af forslaget er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Sagen blev drøftet på rådsmødet den 8.-9. november 2010, hvor en række generelle spørgsmål blev drøftet. Det drejede sig bl.a. om en opdeling af efterforskningskridt i forskellige kategorier, spørgsmålet om en generel afslagsgrund, proportionalitet og spørgsmålet om fordeling af omkostninger.

På rådsmøderne den 2.-3. december 2010 og den 11.-12. april 2011 fik Rådet forelagt statusrapporter om forslaget og en række overordnede emner blev diskuteret, *herunder forslagets bestemmelser om afslagsgrunde. På rådsmødet den 9.-10. juni 2011 forventes formandskabet at orientere om status for drøftelserne af forslaget efterfulgt af en drøftelse med fokus på forslagets artikel 1-18.*

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til direktiv, der er fremsat efter artikel 82 i TEUF, har på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse til formål at indføre et enkelt og samlet system til indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager.

Direktivforslaget fastlægger regler for fremsættelse, anerkendelse og fuldbyrdelse af anmodninger mellem medlemsstaterne om indsamling eller fremskaffelse af bevismateriale.

Direktivforslaget dækker langt de fleste typer efterforskningsforanstaltninger. Visse efterforskningskridt mv. som f.eks. oprettelse af fælles efterforskningshold, efterforskningsholds indsamling af bevismateriale og visse særlige former for aflytning af telekommunikation er dog ikke omfattet af forslagens anvendelsesområde.

Inden for direktivforslagets anvendelsesområde vil reglerne om den europæiske efterforskningskendelse i vidt omfang erstatte de tilsvarende bestemmelser i Den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp (retshjælpskonventionen) med tilhørende tillægsprotokoller, Schengen-konventionen af 19. juni 1990, Den europæiske konvention om gensidig retshjælp fra 2000 og rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale. Der lægges endvidere op til, at rammeafgørelsen 2008/978/RIA om den europæiske bevissikringskendelse ophæves.

Efter forslaget udstedes en europæisk efterforskningskendelse af de myndigheder, der efter national ret i udstedelsesstaten er kompetente til at foretage bevisoptagelse.

Forslaget indebærer, at der som udgangspunkt indføres en pligt for fuldbyrdelsesstaten til at anerkende og fuldbyrde den europæiske efterforskningskendelse på samme måde og på de samme betingelser, som hvis anmodningen kom fra en myndighed i fuldbyrdelsesstaten.

Efter forslaget kan anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse dog afslås i en række nærmere opregnede tilfælde (fakultative afslagsgrunde). Forslaget giver endvidere mulighed for i visse tilfælde at anvende en anden efterforskningsforanstaltning end den, der er anmodet om, og der åbnes mulighed for i visse tilfælde at udsætte anerkendelsen og fuldbyrdelsen af en anmodning.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

Med forslaget lægges der op til, at en europæisk efterforskningskendelse skal indeholde en anmodning om, at fuldbyrdelsesstaten foretager en bestemt efterforskningsforanstaltning. Fuldbyrdelsen bør i videst muligt omfang ske i overensstemmelse med de eventuelle procedurer og formkrav, som udstedelsesstaten har angivet.

Fuldbyrdesstaten har i en række tilfælde mulighed for at benytte en anden efterforskningsforanstaltning end den, der er anmodet om. Det gælder bl.a., hvis en anden foranstaltning, der kan gennemføres med mindre indgribende midler, vil medføre samme resultat (proportionalitetsprincippet).

Forslaget indeholder en række (fakultative) afslagsgrunde, hvorefter fuldbyrdesstaten kan afslå at anerkende og fuldbyrde en efterforskningskendelse fra en anden medlemsstat. Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor foranstaltningen ikke kan fuldbyrdes på grund af immunitet, og hvor fuldbyrdelsen vil skade vigtige nationale sikkerhedsinteresser. Der foreslås desuden indført en række afslagsgrunde vedrørende særligt indgribende foranstaltninger.

Fuldbyrdesstaten kan endvidere udsætte anerkendelsen eller fuldbyrdelsen, såfremt en igangværende efterforskning vil kunne påvirkes, eller hvis bevismaterialet benyttes i forbindelse med andre sager.

Direktivforslaget fastsætter en række tidsfrister for anerkendelse og fuldbyrdelse af efterforskningskendelser. Fuldbyrdesstaten har pligt til at underrette udstedelsesstaten i tilfælde af overskridelse af fristerne.

Direktivforslaget forpligter fuldbyrdesstaten til uden unødigt forsinkelse at overføre bevismateriale, der er omfattet af en europæisk efterforskningskendelse, til udstedelsesstaten.

Herudover indeholder forslaget en række regler af mere teknisk og proceduremæssig karakter, herunder om indholdet af en europæisk efterforskningskendelse, udpegelse af kompetente myndigheder, sprog, fremsendelse, retsmidler, forholdet til andre bilaterale og multilaterale aftaler samt tidspunktet for gennemførelse af forslaget.

3. Gældende dansk ret

3.1. Retsplejeloven

Retsplejeloven indeholder enkelte bestemmelser, der direkte tager sigte på sager om gensidig retshjælp. Det drejer sig bl.a. om retsplejelovens § 190, hvorefter lovens regler også finder anvendelse på vidneafhøringer, der gennemføres efter begæring af en udenlandsk myndighed. Det fremgår af bestemmelsen, at en anmodning om iagttagelse af en særlig form eller fremgangsmåde så vidt muligt bør imødekommes, medmindre dette vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden. Bestemmelsen inde-

holder også mulighed for afhøringer fra udlandet ved anvendelse af telekommunikation (f.eks. videoafhøring).

Efterforskningskridt, der gennemføres i Danmark på baggrund af en udenlandsk anmodning, foretages på grundlag af en analog anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven. En udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder ransagning, beslaglæggelse og edition, kan således imødekommes, hvis det pågældende efterforskningskridt ville kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning. Dette indebærer bl.a., at anmodninger fra udenlandske myndigheder om gennemførelse af efterforskningskridt, der kræver rettens medvirken, alene vil kunne imødekommes, hvis det forhold, der ligger til grund for den udenlandske anmodning om bistand, er strafbart efter dansk lovgivning (krav om dobbelt strafbarhed). Derimod stilles der ikke et sådant krav om dobbelt strafbarhed for så vidt angår foranstaltninger, som ikke har karakter af tvangsindgreb (f.eks. en anmodning fra en udenlandsk myndighed om, at der sker forkyndelse af en indkaldelse til en udenlandsk retssag for en person, der er bosiddende i Danmark).

Det forhold, at retsplejeloven anvendes analogt i forbindelse med behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager, indebærer endvidere, at anmodninger fra Danmark til udenlandske myndigheder om gennemførelse af efterforskningskridt, der ville kræve rettens medvirken, hvis det pågældende efterforskningskridt skulle gennemføres her i landet, tillige skal forelægges for en dansk domstol, forinden der fremsættes anmodning over for de udenlandske myndigheder.

3.2. Den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp (retshjælpskonventionen)

Danmark deltager i den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager og tillægsprotokollerne til konventionen af henholdsvis 17. marts 1978 og 8. november 2001. Konventionen indeholder bl.a. regler om indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager. Efter konventionen forpligter staterne sig til i videst muligt omfang at yde hinanden bistand med henblik på retsforfølgning af forbrydelser, men konventionen indeholder tillige en række afvisningsgrunde, herunder en generel afvisningsgrund med henvisning til den anmodede stats almindelige retsprincipper. Konventionen indeholder ingen tidsfrister for behandlingen af anmodninger i medfør af konventionen.

3.3. Schengen-konventionen af 19. juni 1990

Schengen-konventionen af 19. juni 1990 indeholder regler, der viderefører og udvider anvendelsesområdet for gensidig retshjælp i forhold til retshjælpskonventionen fra 1959 til bl.a. også at omfatte sager om straf-felovsovertrædelser, der kan afgøres af administrative myndigheder. Schengen-konventionen indeholder endvidere bl.a. regler om fremsendelse af retsdokumenter, hvorefter dokumenter som hovedregel skal fremsendes direkte mellem de kompetente myndigheder. Danmark har ved lov nr. 418 af 10. juni 1997, som senest ændret ved lov nr. 521 af 6. juni 2007, gennemført Schengen-konventionen i dansk ret.

3.4. Den europæiske konvention om gensidig retshjælp fra 2000 (EU-retshjælpskonventionen)

EU-medlemsstaterne har vedtaget den europæiske konvention af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem medlemsstaterne og en tillægsprotokol hertil, der dels supplerer bestemmelserne i retshjælpskonventionen og Schengen-konventionen, dels letter anvendelsen af disse konventioner. EU-retshjælpskonventionen indeholder bl.a. regler om midlertidig overførsel af fængslede personer med henblik på efterforskning, video- og telekonference, kontrollerede leverancer, fælles efterforskningshold, diskrete undersøgelser og aflytning af telekommunikation. Danmark har ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 gennemført EU-retshjælpskonventionen i dansk ret.

3.5. Rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale

Danmark har ved lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union gennemført rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale.

Rammeafgørelsen bygger på princippet om gensidig anerkendelse, hvilket indebærer pligt for en medlemsstat til at anerkende og gennemføre afgørelsen uden yderligere formaliteter og på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse, medmindre fuldbyrdelsesstaten kan påberåbe sig en af de angivne afslagsgrunde.

Rammeafgørelsen vedrører foreløbige retsskridt, der skal forhindre destruktion, ændring, flytning, overførsel eller afhændelse af et bevismiddel. En anmodning om konfiskation i henhold til rammeafgørelsen skal

således suppleres af en anmodning i medfør af de almindelige regler om gensidig retshjælp, såfremt bevismaterialet efterfølgende ønskes overført til udstedelsesstaten.

3.6. Rammeafgørelse 2008/978/RIA om den europæiske bevissikringskendelse

Danmark har ved lov nr. 347 af 14. maj 2008 gennemført rammeafgørelse om den europæiske bevissikringskendelse (2008/978/RIA). Loven er endnu ikke sat i kraft.

Rammeafgørelsen vedrører fremskaffelse og overførsel af bevismateriale, som allerede eksisterer på tidspunktet for anmodningen fremsendes.

Rammeafgørelsen bygger også på princippet om gensidig anerkendelse, hvilket indebærer pligt for en medlemsstat til at anerkende og gennemføre afgørelsen uden yderligere formaliteter og på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse, medmindre fuldbyrdesstaten kan påberåbe sig en af de angivne afslagsgrunde.

3.7. Øvrige internationale konventioner

Danmark deltager endvidere i en række andre konventioner, der indeholder bestemmelser om gensidig retshjælp i straffesager. Det drejer sig bl.a. om den europæiske konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold og FN's konvention af 20. december 1988 om ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer. Det følger af konventionerne, at anmodninger om retshjælp som hovedregel skal fremsendes mellem de centrale myndigheder, men at anmodninger i hastende tilfælde vil kunne fremsendes mellem de judicielle myndigheder (f.eks. den danske anklagemyndighed).

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, 3. del, afsnit V, og er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivet, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes gennemførelsen af forslaget at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet en gennemførelse i givet fald bl.a. ville kræve ændringer i lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union og retsplejeloven.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, skønnes det ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Politiforbundet har ikke bemærkninger til forslaget.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra **Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Landsforeningen af forsvarsadvokater** og **Retspolitisk Forening**.

Rigspolitiet er umiddelbart positivt indstillet over for forslaget og bemærker, at forslaget lægger op til en forenkling af procedurerne ved bevisoptagelse i et andet EU-land og indfører frister for anerkendelse og fuldbyrdelse. Rigspolitiet bemærker, at der udestår en række spørgsmål, som nærmere bør afklares, herunder spørgsmålet om udpegning af kompetente myndigheder.

Rigsadvokaten er umiddelbart positivt indstillet over for forslaget, men henviser til at det eksisterende retshjælpssystem er velfungerende, hvorfor det er vigtigt at sikre, at det nye forslag bliver effektivt, herunder at den direkte kontakt mellem de lokale myndigheder i medlemsstaterne

bevares. Det bemærkes, at det efter forslaget ikke er muligt at afslå at fuldbyrde en efterforskningskendelse alene fordi efterforskningsindgrebet ikke ville være lovligt i en tilsvarende national sag. Rigsadvokaten har endvidere nogle bemærkninger af mere teknisk karakter til forslagets enkelte bestemmelser, herunder bl.a. anvendelsesområdet, overførsel af bevismateriale og om myndighedernes pligt til at underrette hinanden.

Landsforeningen af forsvarsadvokater anfører, at der i fuldbyrdelsesstaten bør gælde de samme retsgarantier mv. ved fuldbyrdelsen af en europæisk efterforskningskendelse, som der ville gælde ved gennemførelsen af det samme efterforskningsindgreb i en tilsvarende national sag. Det anføres endvidere, at spørgsmålet om behandling af fortrolige oplysninger bør overvejes nærmere.

Retspolitisk Forening anfører, at der ikke ses at være dokumentation for behovet for forslaget og advarer mod at indføre for store lettelser på området for anticeret bevisførelse (dvs. bevisførelse, der finder sted i et retsmøde forud for selve retssagen).

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der med henblik på at sikre, at medlemsstaterne opfylder betingelserne for lovlige indgreb i beskyttede rettigheder, herunder retten til respekt for privatlivet, jf. artikel 7 i EU-chartret og artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), indsættes en artikel i direktivet, hvorefter medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at en europæisk efterforskningskendelse kun udstedes, når udstedelsesmyndigheden bl.a. har sikret, at der er lovhjemmel til at udstede efterforskningskendelsen, og at det konkrete efterforskningsskridt er nødvendigt og proportionalt i forhold til den retssag, som efterforskningsskridtet knytter sig til.

Instituttet anbefaler også, at det tilføjes bestemmelsen i det foreslåede direktiv om grunde til at afslå anerkendelse eller fuldbyrdelse af en efterforskningskendelse, at en efterforskningskendelse kan afvises af fuldbyrdelsesstaten, hvis efterforskningskendelsen strider mod EU-chartret, EMRK eller fuldbyrdelsesstatens forfatningsregler om foreningsfrihed, pressefrihed og ytringsfrihed i andre medier. Instituttet anbefaler endvidere, at det tilføjes, at en efterforskningskendelse kan afvises af fuldbyrdelsesstaten, hvis der er grund til at formode, at kendelsen er udstedt med det formål at retsforfølge eller straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, etniske baggrund, religion, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering.

Med henblik på at sikre borgerne adgang til en uafhængig og upartisk prøvelse af en efterforskningskendelse om ransagning, beslaglæggelse, edition m.v. – herunder i de tilfælde, hvor en efterforskningskendelse er udstedt af en ikke-judiciel myndighed som anklagemyndighed eller politi – anbefaler instituttet, at det foreslåede direktiv ændres således, at det fremgår udtrykkeligt, at en efterforskningskendelse skal kunne prøves ved en uafhængig og upartisk domstol i udstedelsesstaten. Instituttet anbefaler herudover, at der i dansk ret i forbindelse med en eventuel paralleltale om tiltrædelse af direktivet vedtages en bestemmelse om, at en efterforskningskendelse, som er udstedt af en ikke-judiciel myndighed, og som ikke kan påklages til en domstol i udstedelsesstaten, alene kan fuldbyrdes i Danmark, efter en dansk domstol har anerkendt efterforskningskendelsen.

Instituttet anfører endelig, at medlemsstaternes nationale regler for efterforskningsskridt ikke er de samme, og derfor vil en borger i Danmark kunne blive udsat for et indgreb i sin ret til respekt for privatlivet (i form af ransagning m.v.) på grundlag af en kendelse afsagt i en anden medlemsstat efter denne stats lovgivning, som er forskellig fra den danske lovgivning. Det kan derfor efter instituttets opfattelse blive vanskeligt for en borger i Danmark (eller en anden medlemsstat) at forudsige sin retsstilling i forhold til indgreb foretaget på grundlag af en europæisk efterforskningskendelse.

6. Nærhedsprincippet

Forslagsstillerne har om nærhedsprincippet anført, at formålet med forslaget – gensidig anerkendelse af afgørelser truffet for at indsamle bevismateriale – ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af de enkelte medlemsstater som følge af den grænseoverskridende karakter af de omfattede sager. Målet kan derfor bedre nås på EU-plan.

Regeringens foreløbige vurdering er, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig forslagsstillerne betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Forslaget er fremsat på initiativ af Belgien, Bulgarien, Estland, Slovenien, Spanien, Sverige og Østrig. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man umiddelbart positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *16. maj 2011*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forslaget blev sammen med et grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 16. september 2010. Forslaget har endvidere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmøderne den 8.-9. november 2010, den 2.-3. december 2010 og den *11.-12. april 2011*.

Dagsordenspunkt 2: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om angreb på informationssystemer og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2005/222/RIA

Revideret notat. Ændringerne er anført med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2010) 0517

Resumé

Direktivforslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Forslaget har til formål at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA). Forslaget indeholder en række forpligtelser for medlemsstaterne særligt med hensyn til kriminalisering af forskellige former for IT-kriminalitet og fastsætter bl.a. minimumsregler for straffene herfor. Forslaget indeholder desuden bestemmelser, der har til formål at forbedre samarbejdet mellem de retlige og andre kompetente myndigheder, herunder politiet og andre retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget er som nævnt omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og det har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget. *Det er forventningen, at forslaget vil blive behandlet på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 med henblik på generel indstilling.*

1. Baggrund

Den 30. september 2010 fremsatte Kommissionen et direktivforslag om angreb på informationssystemer. Formålet med forslaget er at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA). Forslaget bygger på denne rammeafgørelse og Europarådets konvention om IT-kriminalitet af 23. november 2001. Kommissionen har derudover medtaget enkelte nye elementer.

Direktivforslaget behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, hvilket indebærer, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage forslaget.

Forslaget blev præsenteret på rådsmødet den 8. og 9. november 2010 og er efterfølgende blevet drøftet på rådsmødet den 24.-25. februar 2011 og

rådsmødet den 11.-12. april 2011. Det er forventningen, at forslaget vil blive behandlet på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 med henblik på generel indstilling.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

En eventuel gennemførelse af forslaget er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

2. Indhold

2.1. Generelt

Direktivforslaget er fremsat efter artikel 83 i TEUF, hvorefter Europa-Parlamentet og Rådet bl.a. på området for grænseoverskridende edb-kriminalitet af særlig grov karakter ved direktiv kan fastsætte minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, og for straffene herfor.

Direktivforslaget har til formål at tilnærme medlemsstaternes strafferetlige regler til hinanden med hensyn til angreb på informationssystemer og at forbedre samarbejdet mellem de retlige og andre kompetente myndigheder, herunder politiet og andre retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne.

Det foreslås, at den eksisterende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA) ophæves.

Direktivet fastsætter nærmere bestemmelser om de strafbare handlinger i forbindelse med angreb på informationssystemer og fastsætter minimumsregler for straffene herfor. Der lægges endvidere op til en styrkelse af den eksisterende struktur med døgnbemandede kontaktpunkter.

Direktivforslaget lægger i vidt omfang op til at videreføre den gældende rammeafgørelse, men forslaget indeholder også en række nye elementer, som har til formål at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på området, tilføjes. Det drejer sig om:

- 1) Kriminalisering af "værktøj", der anvendes til at begå lovovertrædelserne,
- 2) *skærpede strafferammer og nye skærpende omstændigheder,*
- 3) kriminalisering af "ulovlig opfangning" ikke-offentlige overførsler af edb-data,
- 4) styrkelse af den eksisterende struktur med døgnbemandede kontaktpunkter, og
- 5) nye regler vedrørende indsamling af statistiske oplysninger om it-forbrydelser.

Forslaget indeholder på den baggrund bestemmelser om, hvilke strafbare handlinger der som minimum skal kriminaliseres, sanktioner, straffemyndighed, informationsudveksling, overvågning og statistik.

De nye bestemmelser i direktivforslaget vedrørende "ulovlig opfangning" og "værktøjer" bygger på tilsvarende bestemmelser i Europarådets konvention om IT-kriminalitet.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Strafbare handlinger

Forslagets indledende bestemmelser om ulovlig adgang til informationssystemer, ulovligt indgreb i informationssystemer og ulovligt indgreb i data svarer til den gældende rammeafgørelse. *I forbindelse med forhandlingerne er der stillet forslag om, at mindre alvorlige tilfælde af uautoriseret adgang til informationssystemer, ulovligt indgreb i informationssystemer og ulovligt indgreb i data efter forslaget ikke skal kriminaliseres.*

Efter forslaget skal medlemsstaterne i grovere tilfælde kriminalisere forsætlig uretmæssig adgang til et informationssystem ("hacking") eller en del heraf.

Medlemsstaterne skal endvidere kriminalisere forsætligt og uretmæssigt forårsagelse af en alvorlig hindring eller afbrydelse af et informationssystem drift ved at indlæse eller overføre edb-data eller ved at beskadige, slette, forvanske, ændre, tilbageholde eller hindre adgang til dets edb-data, i det mindste i grovere tilfælde.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere til i grovere tilfælde at kriminalisere forsætlig uretmæssig sletning, beskadigelse, forvanskning, ændring, tilbageholdelse eller hindring af adgang til edb-data i et informationssystem.

Direktivforslaget indeholder som noget nyt en bestemmelse om ”ulovlig opfangning”. Ifølge bestemmelsen skal medlemsstaterne kriminalisere forsætligt og uretmæssigt opfangning af ikke-offentlige overførsler af edb-data til, fra eller inden for et informationssystem, herunder elektromagnetisk stråling fra et informationssystem (der indeholder sådanne edb-data) ved hjælp af tekniske hjælpemidler. Bestemmelsen omfatter bl.a. aflytning af ikke offentligt tilgængelige elektroniske data, som transmitteres fra et edb-system til et andet, eller som er lagret i et edb-system, herunder elektromagnetisk stråling fra et edb-system, der indeholder sådanne elektroniske data. *I forbindelse med forhandlingerne er der stillet forslag om, at mindre alvorlige tilfælde af ”ulovlig opfangning” efter forslaget ikke skal kriminaliseres.*

Direktivforslaget indeholder også en bestemmelse om udbredelse af ”værktøjer”, dvs. de anordninger og adgangsmidler til edb-systemer, som kan anvendes til at begå en af de strafbare handlinger. Ifølge forslaget skal medlemsstaterne kriminalisere forsætlig og uretmæssig fremstilling, salg, erhvervelse (med henblik på brug), import, besiddelse, distribution eller i øvrigt at stille sådanne anordninger og adgangsmidler til rådighed med henblik på at begå en af de strafbare handlinger omfattet af direktivet. *I forbindelse med forhandlingerne er der stillet forslag om, at mindre alvorlige tilfælde af udbredelse af værktøjer efter forslaget ikke skal kriminaliseres.*

Som ”værktøjer” i direktivets forstand nævnes anordninger, herunder edb-programmer, der hovedsagelig er beregnet eller tilpasset til at begå en af de strafbare handlinger nævnt i direktivet, og edb-password, adgangskoder eller tilsvarende data, hvorved der kan opnås adgang til et helt informationssystem eller dele heraf.

Ifølge forslaget skal medlemsstaterne kriminalisere medvirken til og forsøg på de nævnte strafbare handlinger.

2.2.2. Sanktioner

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne at sikre, at de foreslåede strafbare handlinger *med undtagelse af udbredelse af værktøjer* kan straf-

fes med strafferetlige sanktioner med en maksimal fængselsstraf på mindst to år.

Ifølge forslaget skal medlemsstaterne sikre, at grovere tilfælde af forsætlig uretmæssig adgang til et informationssystem ("hacking") eller en del heraf og uretmæssigt forårsagelse af en alvorlig hindring eller afbrydelse af et informationssystems drift kan straffes med en maksimal fængselsstraf på mindst tre år, når de begås ved hjælp af værktøj, der er designet primært med henblik på at foretage angreb, der berører et betydeligt antal informationssystemer, eller angreb, der forvolder alvorlig skade. Der lægges endvidere op til en maksimal fængselsstraf på mindst fem år, når de nævnte handlinger begås inden for rammerne af en kriminel organisation, forvolder alvorlig skade eller er rettet mod et såkaldt "critical infrastructure information system" som f.eks. vigtige offentlige databaser mv. Medlemsstater skal endvidere sikre, at det kan betragtes som en skærpende omstændighed, hvis de nævnte forbrydelser begås ved anvendelse af misbrug af en anden persons personlige data.

Juridiske personer, der ifalder strafansvar i forbindelse med angreb på informationssystemer, skal kunne straffes med sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsens grovhed og har en afskrækkende virkning. Sådanne sanktioner skal omfatte bødestraffe, men kan også omfatte en række andre sanktioner som f.eks. udelukkelse fra at modtage offentlige ydelser eller forbud mod at udøve erhvervsvirksomhed.

2.2.3. Straffemyndighed

Direktivforslaget forpligter medlemsstaterne til at etablere straffemyndighed (jurisdiktion), når lovovertrædelsen er begået helt eller delvist på medlemsstatens område. Medlemsstaten skal i sådanne tilfælde sørge for, at der er straffemyndighed, hvor gerningsmanden begår lovovertrædelsen, mens den pågældende fysisk befinder sig på landets område. Det gælder uanset, om lovovertrædelsen er rettet mod et informationssystem på det pågældende lands territorium eller et andet lands territorium. Herudover forpligtes medlemsstaterne til at etablere straffemyndighed i det tilfælde, hvor lovovertrædelsen begås mod et informationssystem på landets område, uanset om gerningsmanden på gerningstidspunktet fysisk befandt sig på det pågældende lands område.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere til at etablere straffemyndighed, når lovovertrædelsen er begået af statsborgere i det pågældende land, og

handlingen er strafbar efter lovgivningen i det land, hvor den begås (krav om dobbelt strafbarhed).

2.2.4. Informationsudveksling

Direktivforslaget indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til *at gøre brug af eksisterende operationelle kontaktpunkter til udveksling af information angående lovovertrædelser, der er omfattet af forslaget.* Medlemsstaterne skal endvidere sørge for at etablere procedurer, som *i forhold til hastende forespørgsler gør det muligt inden for 8 timer efter modtagelsen af forespørgslen at tilkendegive, hvorvidt og i givet fald hvornår og på hvilken måde forespørgslen kan forventes besvaret.*

2.2.5. Overvågning og statistik

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne at sikre, at der i medlemsstaten findes et passende system til registrering, fremstilling og fremlæggelse af statistiske oplysninger om de lovovertrædelser, der er omfattet af forslaget.

3. Gældende dansk ret

3.1. Strafbare handlinger og sanktioner

Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget) afgav i september 2002 betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet. I betænkningen behandlede navnlig spørgsmålet om, i hvilket omfang udviklingen på IT-området nødvendiggør nye straffebestemmelser eller ændring af gældende bestemmelser. På grundlaget af betænkningen og for at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet samt med henblik på Danmarks deltagelse i rammeafgårelsen om angreb på informationssystemer gennemførtes i 2004 en række straffelovsændringer, herunder straffelovens §§ 193 og 263 (lov nr. 352 af 19. maj 2004).

Efter straffelovens § 193 straffes den, der på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, offentlig postbesørgelse, telegraf- eller telefonanlæg, radio- eller fjernsynsanlæg, informationssystemer eller anlæg, der tjener til almindelig forsyning med vand, gas, elektrisk strøm eller varme, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år. Begås forbrydelsen groft uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ved lovændringen i 2004 ændredes det tidligere anvendte begreb ”databehandlingsanlæg” i straffelovens § 193, stk. 1, til ”informationssystemer”, der er neutralt i forhold til mulige teknologiske løsninger. Ved et informationssystem forstås en computer eller andet databehandlingsanlæg. Omfattet heraf er navnlig personlige computere, herunder både stationære og bærbare computere. Også andet elektronisk udstyr vil imidlertid kunne være omfattet, hvis udstyret har funktioner svarende til dem, der findes i computere. Det gælder således elektronisk udstyr, der kan anvendes til at oprette og/eller behandle dokumenter, billeder og lyde, udføre regnskabsfunktioner og lignende, herunder også hvis sådanne funktioner senere forekommer i kombination med andet elektronisk udstyr, f.eks. fjernsyn.

Efter straffelovens § 263, stk. 2, om krænkelse af datahemmeligheden (hacking), straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Begås forholdet med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Dette gælder endvidere, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om overtrædelserne skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter.

For databedrageri straffes efter straffelovens § 279 a den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt forsøger at påvirke resultatet af sådan databehandling. Efter straffelovens § 285 straffes databedrageri med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det følger af straffelovens § 286, stk. 2, at straffen for databedrageri kan stige til fængsel indtil 8 år, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når der er begået et større antal forbrydelser.

Efter straffelovens § 291 straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Øves der hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter hærværksbestemmelsen eller en række nærmere angivne

bestemmelser (herunder den nævnte bestemmelse i straffelovens § 193), kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Efter § 293, stk. 2, straffes den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvis at råde over ting, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Bestemmelsen blev ændret i 2004, hvorved det blev præciseret, at bestemmelsen også omfatter elektroniske rådighedshindringer. Elektronisk rådighedshindring kan eksempelvis forekomme ved "e-mail bomber" (f.eks. såkaldte Denial-of-Service angreb), der består i at hindre almindelig brug af systemet ved at forårsage overbelastning eller nedbrud.

3.2. Forsøg og medvirken

Forsøg på og medvirken til overtrædelse af de nævnte straffelovsbestemmelser er strafbart i medfør af straffelovens § 21 og § 23.

3.3. Bestemmelser om straffastsættelse

Efter straffelovens § 80 skal der ved straffens udmåling tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person. Efter straffelovens § 81 vil bl.a. det forhold, at gerningen er begået af flere i forening, og/eller at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet som udgangspunkt være at anse som en skærpende omstændighed.

3.4. Juridiske personer

Efter straffelovens § 306 kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar for overtrædelse af straffelovens bestemmelser. En juridisk person kan efter straffelovens § 25 straffes med bøde.

3.5. Straffemyndighed

Straffelovens §§ 6-12 indeholder de almindelige bestemmelser om, hvornår en strafbar handling hører under dansk straffemyndighed. Disse bestemmelser afgrænser således, hvilke straffesager der kan pådømmes ved danske domstole.

Hovedreglen om dansk straffemyndighed er det såkaldte territorialprincip, jf. straffelovens § 6, hvorefter handlinger, som er begået i Danmark, hører under dansk straffemyndighed. Herudover følger det af straffelo-

vens §§ 7-8 b, at handlinger, som er begået uden for Danmark, i en række nærmere bestemte tilfælde hører under dansk straffemyndighed. Det gælder f.eks. efter omstændighederne, når en lovovertrædelse er begået i udlandet af en dansk statsborger eller mod en dansk statsborger (jf. henholdsvis straffelovens § 7 om det aktive personalprincip og § 7 a om det passive personalprincip).

Efter straffelovens § 8, nr. 5, om det såkaldte universalprincip omfatter dansk straffemyndighed handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed. Ved ”internationale bestemmelser” forstås bl.a. bestemmelser i EU-direktiver.

3.6. Informationsudveksling

Danmark er tilsluttet G8-landenes 24-timers/7 dages informationsnet til bekæmpelse af højteknologikriminalitet. Rigspolitiets Kommunikationscenter er i den forbindelse udpeget som kontaktpunkt, og centeret har døgnet rundt en specialist i højteknologikriminalitet fra Nationalt Efterforskningsstøttecenter (NEC) tilknyttet. Denne specialist kan til enhver tid formidle kontakt til den relevante politikreds, der vil kunne træffe operative foranstaltninger.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, 3. del, afsnit V, og er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivet, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

I 2004 gennemførtes som nævnt de ændringer i straffeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet, og for at Danmark kunne gennemføre deltagelse i vedtagelsen af rammeafgørelsen om angreb på informationssystemer. De nye bestemmelser i direktivforslaget vedrørende ”ulovlig opfangning” og ”værktøjer” bygger som nævnt på tilsvarende bestemmelser i Europarådets konvention.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes det, at dansk lovgivning allerede i vidt omfang opfylder de forpligtelser, der er

indeholdt i direktivforslaget. En gennemførelse i dansk ret ville imidlertid nødvendiggøre enkelte lovændringer, bl.a. at strafferammen i hvert fald i en bestemmelse skal forhøjes til 2 år. Det kan endvidere ikke udelukkes, at forslaget bestemmelse om skærpende omstændigheder kunne nødvendiggøre visse lovændringer.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Da forslaget som nævnt ikke vil være bindende for Danmark, har forslaget ikke statsfinansielle konsekvenser.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, skønnes det at ville have statsfinansielle konsekvenser af mindre betydning.

5. Høring

Forslaget er den 2. november 2010 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Datatilsynet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retsikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste og Institut for Menneskerettigheder har ikke bemærkninger til forslaget.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra **Rigsadvokaten** og **Datatilsynet**.

Rigsadvokaten har i forhold til forslaget om, at medlemsstaterne skal sikre, at hasteanmodninger om oplysninger om strafbare handlinger kan besvares inden for 8 timer, anført, at det ikke fremgår nærmere af forslaget, hvilke former for anmodninger, der er omfattet af denne bestemmelse. Såfremt bestemmelsen finder anvendelse på oplysninger, der indhentes i form af retshjælp, er det Rigsadvokatens opfattelse, at man ikke i alle tilfælde vil kunne imødekomme hasteanmodninger inden for en tidsfrist på 8 timer. For så vidt angår bestemmelsen om, at der forpligter

medlemsstaterne skal sikre, at der i medlemsstaten findes et passende system til registrering, fremstilling og fremlæggelse af visse statistiske oplysninger, anfører Rigsadvokaten, at en sådan forpligtelse giver anledning til både praktiske og ressourcemæssige overvejelser. Rigsadvokaten anfører, at det navnlig vil være forbundet med praktiske og ressourcemæssige vanskeligheder, hvis der i tilknytning til en eventuel statistik over antallet af anmeldelser vil skulle gives oplysninger om, hvad der er foretaget i anledning af den enkelte anmeldelse, herunder i hvilket omfang der er sket efterforskning, retsforfølgning og domfældelse.

Datatilsynet har noteret sig, at informationsudveksling mellem medlemsstaterne efter forslaget skal ske i overensstemmelse med reglerne om databeskyttelse. Herudover har Datatilsynet ikke bemærkninger.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet bl.a. anført, at it-kriminalitet og navnlig angreb på informationssystemer har en væsentlig grænseoverskridende dimension, som er mest iøjnefaldende i forbindelse med omfattende angreb, hvor de forskellige elementer af angrebet ofte befinder sig på forskellige steder og i forskellige lande. Forslaget vil efter Kommissionens opfattelse medføre en yderligere indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes materielle strafferet og retsplejeregler på området.

Regeringens foreløbige vurdering er, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig Kommissionens betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet.

Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg senest forud for rådsmødet den 11.-12. april 2011.

Dagsordenspunkt 3: Forslag til Rådets resolution om en køreplan for styrkelsen af ofres rettigheder i straffesager mv. og præsentation af Kommissionens offerpakke

Nyt notat

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Den foreslåede resolution er ikke retligt bindende, og sagen rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til det danske retsforbehold. Rådet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 at få forelagt et forslag til resolution om en køreplan for styrkelsen af ofres rettigheder i straffesager mv. Køreplanen indeholder en række generelle principper for beskyttelsen af ofre i EU og opfordrer Kommissionen til at tage konkrete initiativer vedrørende de foreslåede indsatsområder. Forslaget til resolution skal ses i sammenhæng den offerpakke, som Kommissionen forventes at fremsætte den 18. maj 2011, og som også forventes at blive præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender). Sagen giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet og har ikke i sig selv selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Der har ikke været foretaget høring i anledning af sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tilslutte sig vedtagelsen af forslaget til resolution og tage præsentationen af Kommissionens offerpakke til efterretning.

1. Baggrund

Det fremgår af det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, at rettighederne for ofre for forbrydelser i straffesager skal styrkes.

Baggrunden herfor er, at EU har skabt et område, hvor borgerne har mulighed for frit at bevæge sig over medlemsstaternes grænser og for at bosætte sig, uddanne sig eller arbejde i en medlemsstat efter eget ønske. Denne frihed til fri bevægelighed har imidlertid bl.a. haft den konsekvens, at flere borgere bliver involveret i straffesager i en anden medlemsstat end deres egen.

Det forventes, at Kommissionen den 18. maj 2011 vedtager en såkaldt offerpakke, der skal sikre rettigheder, beskyttelse og støtte til ofre for kriminalitet. Det fremgår af Kommissionens meddelelse om ”Et område

med frihed, sikkerhed og retfærdighed for EU's borgere – Handlingsplan om gennemførelse af Stockholm-programmet”, at offerpakken vil indeholde et lovgivningsforslag om et samlet instrument for beskyttelse af ofre og handlingsplan for praktiske foranstaltninger, herunder forslag om en europæisk beskyttelsesordre.

Det ungarske formandskab afholdt i marts 2011 i samarbejde med EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder et seminar om beskyttelse af ofre i EU. Konklusionerne fra seminaret blev præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 11.-12. april 2011. På baggrund af konklusionerne fra seminaret har formandskabet fremsat forslag til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv.

Lissabon-traktaten

Eventuelle konkrete forslag til retsakter med henblik på udmøntning af de indsatsområder, som er omtalt i resolution, må i givet fald forventes at blive fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender i tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Forslaget til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv. indeholder en række generelle principper for beskyttelsen af ofre. Det fremgår således bl.a., at beskyttelsen af ofre skal tage sigte på at styrke ofres kendskab til deres rettigheder, beskytte deres privatliv og styrke deres muligheder for at deltage i straffesager. Der lægges endvidere op til, at der skal sættes særlig fokus på beskyttelsen af børn og på uddannelse af personer, der beskæftiger sig med ofre.

Med henblik på at opfylde disse generelle principper, indeholder forslaget til resolution en ikke udtømmende liste med forslag til retsakter og andre initiativer.

Det forslås således, at Rådet forpligter sig til at prioritere behandlingen af de forslag til retsakter om henholdsvis minimumsstandarder for beskyttelse af ofre for forbrydelser og gensidig anerkendelse af beskyttelsesforanstaltninger i civile sager, som forventes at være en del af Kommissionens offerpakke.

Endvidere opfordres Kommissionen til at supplere det kommende direktiv om minimumsstandarder for beskyttelse af ofre for forbrydelser med et forslag til anbefaling om gennemførelsen af direktivet og til at foretage en evaluering af det gældende direktiv om erstatning til ofre for forbrydelser samt i fornødent omfang fremsætte forslag til revision heraf.

Endelig opfordres Kommissionen til som led i kontrollen med medlemsstaternes gennemførelse af en række retsakter, f.eks. menneskehandelsdirektivet, direktivet om seksuelt misbrug af børn og terrorismerammeafgørelsen, at fremsætte forslag til anbefalinger om beskyttelse af ofre for de pågældende forbrydelser.

Forslaget til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv. skal ses i sammenhæng den offerpakke, som Kommissionen forventes at fremsætte den 18. maj 2011. Det præcise indhold af offerpakken kendes endnu ikke, men Kommissionen har dog oplyst, at pakken bl.a. vil indeholde et forslag til direktiv om minimumsstandarder for beskyttelse af ofre for forbrydelser og et forslag om gensidig anerkendelse af beskyttelsesforanstaltninger.

3. Gældende dansk ret

Det præcise indhold af Kommissionens offerpakke, herunder af de forventede forslag til retsakter om henholdsvis minimumsstandarder for beskyttelse af ofre for forbrydelser og gensidig anerkendelse af beskyttelsesforanstaltninger i civile sager, kendes endnu ikke. Foranstaltningerne i forslaget til resolution er direkte knyttet til de pågældende forslag til retsakter eller skal først udmøntes i eventuelle konkrete forslag fra Kommissionens side på et senere tidspunkt. Hverken offerpakken eller forslaget til resolution giver således anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Hverken forslaget til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv. eller Kommissionens offerpakke har i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv., og man forventer at kunne tage præsentationen af Kommissionens offerpakke til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Hverken forslaget til resolution om en køreplan til styrkelse af ofres rettigheder i straffesager mv. eller Kommissionens offerpakke har tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagosordenspunkt 4: Rådskonklusioner om styrkelse af forbindelsen mellem interne og eksterne aspekter af EU's indsats mod terror.

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

De foreslåede rådskonklusioner er ikke retligt bindende, og sagen rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til det danske retsforbehold. Det forventes, at formandskabet på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 fremlægger et udkast til rådskonklusioner om styrkelse af forbindelsen mellem interne og eksterne aspekter af EU's indsats mod terror. Udkastet til rådskonklusioner indeholder en række initiativer og opfordringer til at sammentænke og styrke koordineringen mellem EU's interne og eksterne indsats mod terror med henblik på at opnå bedre sammenhæng og udbytte af EU's terrorbekæmpelsesindsats. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

1. Baggrund

Som opfølgning og udmøntning af Stockholm-programmet blev der i februar 2010 vedtaget en intern sikkerhedsstrategi Den Europæiske Union. Den interne sikkerhedsstrategi identificerede de trusler, som EU's medlemsstater står over for, herunder f.eks. terrorisme, alvorlig og organiseret kriminalitet, it-kriminalitet, grænseoverskridende kriminalitet og natur- og menneskeskabte katastrofer. Med henblik på en mere sammenhængende tilgang til bekæmpelse af disse trusler i EU indeholder strategien en række principper og retningslinjer for fremtidige aktiviteter.

Det fremgår endvidere af sikkerhedsstrategien, at Kommissionen opfordres til at udarbejde en meddelelse om den nærmere implementering af de generelle tiltag og forslag, der fremgår af strategien.

Kommissionen fremlagde den 22. november 2010 en meddelelse om den interne sikkerhedsstrategi, som indeholder en gennemgang af hvilke initiativer, der forventes fremlagt fra 2011-14 inden for de trusselsområder, som er fremhævet i strategien. Kommissionens meddelelse indeholder endvidere en række anbefalinger om yderligere nye EU-initiativer.

På rådsmødet den 24.-25. februar 2011 vedtog Rådet på baggrund af Kommissionens anbefalinger en række rådskonklusioner, der bl.a. lægger op til nye initiativer med henblik på at styrke sammenhængen mellem de interne og eksterne aspekter af EU's sikkerhed. Det ungarske formandskab har som opfølgning herpå fremlagt et udkast til rådskonklusioner om styrket forbindelse mellem de interne og eksterne aspekter af EU's indsats mod terror.

Lissabon-traktaten

Eventuelle konkrete forslag til retsakter med henblik på udmøntning af de omtalte fokusområder må muligvis forventes at blive fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender i tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Udkastet til rådskonklusioner indeholder en række initiativer og opfordringer til styrket samarbejde og koordinering mellem medlemsstaterne, Rådet, Kommissionen, European External Action Service, EU's anti-terrorkoordinatør og relevante EU-agenturer med henblik på at skabe bedre sammenhæng mellem EU's interne og eksterne indsats mod terror. Rådet vil bl.a. bygge videre på den eksisterende indsats mod terror med fokus på bl.a. imødegåelse af overlapninger og mere effektiv koordinering mellem Rådet, Kommissionen, EU-agenturerne og medlemsstaterne. Rådet vil endvidere opfordre til styrket samarbejde mellem Europol og SitCen (EU Joint Situation Center) vedrørende terroranalyser og fokusere på, at EU's eksterne indsats afspejler medlemsstaternes aktiviteter i tredjelande. Samtidig vil Rådet gennemføre regelmæssige evalueringer af effektiviteten af EU's interne og eksterne anti-terroraktiviteter.

EU's anti-terrorkoordinatør opfordres bl.a. til at støtte koordineringen mellem EU's interne og eksterne indsats mod terror og bidrage til at sikre

samordning og sammenhæng i gennemførelsen af EU's terrorbekæmpelsesstrategi. Anti-terrorkoordinatoren opfordres endvidere til at bidrage til bedre anvendelse af EU's trusselsanalyser i den konkrete indsats mod terror og til styrkelse af samarbejdet mellem de relevante arbejdsgrupper i Rådet.

Kommissionen, European External Action Service og medlemsstaterne opfordres bl.a. til at samarbejde om EU's kapacitetsopbygningsindsats i tredjelande og til regelmæssigt at evaluere effektiviteten af denne indsats. Der opfordres endvidere til, at Kommissionen, European External Action Service og medlemsstaterne på grundlag af afrapporteringer og trusselsanalyser arbejder sammen om at identificere tværgående forhold, som kan styrke koordineringen mellem interne og eksterne aktiviteter og overvejer, om erfaringer fra EU's interne indsats kan udveksles med tredjelande og regionale organisationer.

European External Action Service opfordres bl.a. til generelt at medvirke til at skabe større sammenhæng i EU's eksterne indsats og styrke anvendelsen af EU's stabilitetsinstrument. European External Action Service opfordres også til at sikre, at terrorbekæmpelse integreres i EU's generelle udenrigspolitiske indsats, og at medlemsstaterne inddrages i EU's samarbejde med tredjelande. Der opfordres også til, at European External Action Service undersøger mulighederne for at sikre nødvendige ressourcer og sikkerhedsekspertise til EU's delegationer i vigtige tredjelande.

EEAS og Kommissionen opfordres bl.a. til at koordinere den eksterne indsats mod terror med EU's andre indsatsområder i tredjelande og til at fastlægge en mere sammenhængende anvendelse af EU's bistands- og finansieringsprogrammer under hensyn til konkrete terrortrusler.

Kommissionen opfordres bl.a. til at sikre koordinering og inddragelse af strategiske hensyn i forbindelse med gennemførelsen af EU's eksterne bistandsinstrumenter.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke at give anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side tillægges EU's indsats mod terror og udmøntningen af EU's interne sikkerhedsstrategi generelt en høj prioritet, og det forventes derfor, at Danmark kan tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Udkastet til rådskonklusioner skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Udkastet til rådskonklusioner har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 5: Rådskonklusioner om prioriterede indsatsområder for EU's indsats mod organiseret kriminalitet i 2011-2013.

Nyt notat

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

De foreslåede rådskonklusioner er ikke retligt bindende, og sagen rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til det danske retsforbehold. Det forventes, at formandskabet på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 fremlægger et udkast til rådskonklusioner med forslag til de prioriterede indsatsområder for 2011-2013, der skal udvælges som led i gennemførelsen af EU's politikcyklus ("policy cycle") for organiseret og alvorlig international kriminalitet, som skal styrke effektiviteten og sammenhængen mellem medlemsstaternes og EU's indsats mod organiseret og alvorlig international kriminalitet. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Det forventes, at man fra dansk side vil kunne tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

1. Baggrund

I Stockholm-programmet er det fremhævet, at der bør ske en styrkelse af EU's indsats mod grov og organiseret grænseoverskridende kriminalitet, og medlemsstaterne opfordres i den forbindelse bl.a. til at vedtage en strategi for organiseret kriminalitet inden for rammerne af den interne sikkerhedsstrategi og fastsætte politiske prioriteter for anvendelsen af instrumenter til bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

Det tidligere belgiske EU-formandskab gennemførte i 2010 projektet "Harmony" med henblik på at fastsætte en model for en analytisk metode, der kan anvendes til at opnå en mere effektiv og sammenhængende anvendelse af EU-instrumenter til bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet. Formålet var også at fokusere på sammenhængen mellem de strategiske prioriteter og de operationelle aktiviteter inden for RIA-området.

Som opfølgning på Harmony-projektet blev der på rådsmødet den 8.-9. november 2010 vedtaget rådskonklusioner om en EU politikcyklus for indsatsen mod organiseret og alvorlig kriminalitet. Gennemførelsen af EU's politikcyklus indebærer bl.a., at rådet skal udvælge nogle priorite-

rede indsatsområder, hvor der skal foretages en særlig strategisk vurdering, planlægning og indsats.

Rådskonklusionerne skulle således sikre et bedre udbytte af EU's initiativer til bekæmpelse af international kriminalitet og skabe større sammenhæng mellem medlemsstaternes prioriteringer og de aktiviteter, der gennemføres af EU-agenturer som f.eks. Europol, Eurojust, Frontex, OLAF og Cefpol. I forbindelse med projektet blev der bl.a. afholdt et seminar for medlemsstaterne og relevante EU-agenturer den 28.-29. april 2010.

Det ungarske formandskab har på denne baggrund fremlagt et udkast til rådskonklusioner med forslag til prioriterede indsatsområder i 2011-2013.

Lissabon-traktaten

Eventuelle konkrete forslag til retsakter med henblik på udmøntning af de omtalte indsatsområder må i givet fald forventes at blive fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender i tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

På baggrund af vurderingerne i Europols OCTA (Organised Crime Threat Assessment) for 2011 indeholder udkastet til rådskonklusioner forslag til de prioriterede indsatsområder for 2011-2013. Rådskonklusionerne lægger endvidere op til, at COSI skal støtte og koordinere fastlæggelsen af den strategiske planlægning for de udvalgte indsatsområder og påse udarbejdelsen af de operationelle handlingsplaner. I rådskonklusionerne foreslås følgende prioriterede indsatsområder:

- IT-kriminalitet.

- Kriminalitet i forbindelse med handel med forurenings- og udledningskvoter.
- Produktion af ulovlige euforiserende stoffer.
- Handel og transport af narkotiske stoffer og forfalskede varer.
- Organiserede kriminelle grupper involveret i menneskesmugling og illegal indvandring fra navnlig Tyrkiet og Nordafrika.
- Organiserede kriminelle gruppers udnyttelse af Vestbalkan til transitsted og oplagring ulovlige varer til EU.
- Organiserede kriminelle grupper fra Vestafrika involveret i menneskesmugling, illegal indvandring og indførsel af narkotiske stoffer.
- Omrejsende kriminelle gruppers økonomiske og tekniske muligheder for at begå bl.a. personfarlig kriminalitet og kriminalitet mod privat ejendom.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke at give anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

EU's indsats mod organiseret og grænseoverskridende alvorlig kriminalitet tillægges fra dansk side generelt en høj prioritet. De prioriterede indsatsområder udgør væsentlige og alvorlige udfordringer for EU's indsats mod grænseoverskridende kriminalitet. På den baggrund forventes det, at Danmark kan tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Udkastet til rådskonklusioner skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Udkastet til rådskonklusioner har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg, men forud rådsmødet den 8.-9. november 2010 blev udkast til rådskonklusioner om en EU politikcyklus for indsatsen mod organiseret og alvorlig kriminalitet forelagt.

Dagsordenspunkt 6: E-justice.

Revideret notat. Ændringer er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

*Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til det danske retsforbehold. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007 blev det under tysk formandskab besluttet at nedsætte en rådsarbejdsgruppe (e-law-arbejdsgruppen (e-justice)), der skulle arbejde med at fremme "e-justice", hvorved forstås anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi på det retlige område. Arbejdsgruppen har navnlig arbejdet med den nu etablerede fælles europæiske e-justice-portal (<https://e-justice.europa.eu>) og arbejder videre med udvidelse af portalen. E-justice-portalen har til formål at formidle oplysninger om medlemsstaternes retssystemer og at forbedre mulighederne for at anvende elektroniske redskaber i sager med aktører fra flere medlemsstater, f.eks. gennem etablering af nogle fælles søgemekanismer, der vil kunne gøre brugere i stand til at søge oplysninger i flere medlemsstaters registre, herunder insolvensregistre. E-justice-portalen vil på sigt også kunne danne rammen for bevisoptagelse eller bevisførelse i andre medlemsstater under anvendelse af videokonferenceudstyr. Arbejdsgruppen arbejder endvidere med mulighederne for at etablere et fælles identifikationssystem og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis. *Med henblik på at gøre e-justice-portalen til en "one-stop-shop" arbejdes der også med at integrere andre hjemmesider, der indeholder informationer om europæisk ret, i e-justice-portalen.* På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. november 2008 blev vedtaget en handlingsplan for det videre arbejde med e-justice, og på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 fik Rådet forelagt en køreplan med oplysninger om mål og tidshorizonten for de enkelte e-justice-projekter. Fra dansk side stiller man sig generelt positiv over for arbejdet med e-justice, som indtil videre er baseret på frivillighed og fremme af "best practice" og standarder. *På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 forventes det, at Rådet vil få forelagt en rapport fra e-law-arbejdsgruppen (e-justice) om status for arbejdet med fremme af e-justice og en revideret køreplan for e-justice-arbejdet.* Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. *Fra dansk side agter man at tage rapporten om status for arbejdet og den reviderede køreplan til efterretning.**

1. Baggrund

På et møde i Coreper II den 20. december 2006 blev det besluttet at indlede drøftelser om "e-justice", dvs. anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi på det retlige område. Arbejdsgruppen vedrørende juridisk databehandling blev i den forbindelse pålagt at overveje situationen med hensyn til fastlæggelse af medlemsstaternes krav og vurdere mulighederne for en samlet indsats på området.

Desuden blev emnet e-justice drøftet på det uformelle rådsmøde den 15.-16. januar 2007 i Dresden på baggrund af et af det tyske formandskab udarbejdet oplæg til, hvordan man inden for RIA-området kan forbedre brugen af e-justice. På mødet var der bred opbakning fra medlemsstaterne til at fremme arbejdet med e-justice på tværs af grænserne.

Sagen blev endvidere forelagt Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007, hvor Rådet vedtog en række rådskonklusioner, herunder specielt om nedsættelse af en permanent arbejdsgruppe i rådsregi (e-justice-arbejdsgruppen, som med virkning fra 1. juli 2010 kaldes e-law-arbejdsgruppen (e-justice)), der udgør et koordinerende forum for tekniske, decentrale løsninger inden for informations- og kommunikationsteknologien på det retlige område.

E-justice blev endvidere drøftet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 6.-7. december 2007, hvor Rådet opfordrede e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) til at fortsætte arbejdet med e-justice i overensstemmelse med de prioriteringer, som arbejdsgruppen havde anført i en rapport til Rådet.

E-justice er også blevet drøftet på et uformelt rådsmøde den 24.-26. januar 2008 under slovensk formandskab, hvor emner som udarbejdelse af en tidsplan for arbejdet, koordination og vedligeholdelse af e-justice-portalen på centralt niveau og finansiering af projektet blev drøftet.

Kommissionen afgav den 2. juni 2008 en meddelelse om e-justice. Meddelelsen har til formål at udforme en global strategi for Kommissionen vedrørende e-justice, som på et bredere plan forholder sig til eksisterende og planlagte fællesskabsinstrumenter som f.eks. strafferegistre og en elektronisk betalingspåkravsprocedure.

På baggrund af Kommissionens meddelelse udarbejdede e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) en flerårig hand-

lingsplan for det videre arbejde med e-justice, som blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. november 2008.

Det Europæiske Råd udtalte på mødet den 19.-20. juni 2008 sin støtte til arbejdet med at opbygge en fælles e-justice-portal inden udgangen af 2009.

Desuden orienterede Kommissionen på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 6. april 2009 om de eksisterende finansieringsmuligheder for e-justice-projekter på fællesskabsniveau.

På rådsmødet (miljø) den 22. december 2009 vedtog Rådet en række rådskonklusioner om et fælles identifikationssystem for national retspraksis (European Case-Law Identifier (ECLI)).

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 fik Rådet forelagt en køreplan, som indeholder oplysninger om mål og tidshorizonten for de enkelte e-justice-projekter.

I forbindelse med det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 15.-16. juli 2010 blev e-justice-portalens lanceret.

Det bemærkes, at e-justice-arbejdet tidligere er blevet drøftet på flere rådsmøder (retlige og indre anliggender) og uformelle rådsmøder (retlige og indre anliggender). Rådet har således flere gange fået forelagt rapporter fra e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) om status for arbejdet med at fremme e-justice.

Senest vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011 rådskonklusioner om integration af hjemmesiden for Det europæiske retlige netværk på det civile og handelsretlige område (EJN) (<http://ec.europa.eu/civiljustice>) i e-justice-portalens.

Lissabon-traktaten

Udviklingen af e-justice har hidtil haft karakter af et mere praktisk samarbejde, der har fundet sted på uformelt grundlag.

Hvis der fremover måtte vise sig behov for at indføre konkrete EU-retsakter med henblik på gennemførelse af e-justice, vil sådanne forslag i givet fald forventes at blive fremsat (bl.a.) på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender i TEF afsnit IV (nu tredje del, afsnit V, i ”Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde”, TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Det bemærkes i den forbindelse, at det i e-law-arbejdsgruppen (e-justice) overvejes at foretage en analyse af, om der er behov for et eventuelt bindende retsgrundlag for e-justice-samarbejdet.

2. Indhold

Rådet besluttede på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007, at der skulle gøres en indsats på e-justice-området med henblik på at oprette et decentraliseret e-justice-system i EU, som giver adgang til de eksisterende eller fremtidige edb-systemer på nationalt plan eller på fællesskabsplan. Rådet vedtog en række konklusioner, der satte rammerne for det fremtidige arbejde med e-justice, og den permanente arbejdsgruppe i rådsregi, der som nævnt kaldes e-law-arbejdsgruppen (e-justice), blev nedsat.

E-justice blev senere drøftet på et uformelt rådsmøde den 1.-2. oktober 2007, hvor der var bred enighed om, at arbejdet med e-justice skal baseres på frivillighed og koncentrerer om udveksling af erfaringer – "best practices" – medlemsstaterne imellem. Som anført ovenfor overvejes det dog i e-law-arbejdsgruppen (e-justice) at foretage en analyse af, om der er behov for et eventuelt bindende retsgrundlag for e-justice-samarbejdet.

Den flerårige handlingsplan for 2009-2013 vedrørende europæisk e-justice, som Rådet vedtog på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. november 2008, fastsætter bl.a.:

- At spørgsmålene vedrørende europæisk e-justice er af horisontal karakter, dvs. at spørgsmålene ikke er begrænset til bestemte retsområder.
- At arbejdet med e-justice skal være af teknisk og ikke-lovgivningsmæssig karakter, men skal foregå i samarbejde med de rådsorganer, der har kompetence til at behandle lovgivningsmæssige forslag.

- At der inden udgangen af 2009 skal etableres en teknisk platform på europæisk plan, der giver adgang til eksisterende eller fremtidige elektroniske systemer på det retlige område på nationalt, fællesskabs- og – hvor det måtte være relevant – internationalt plan (e-justice-portalen).
- At e-justice-projektet i højere grad skal inddrage alle medlemsstaterne.
- At der skal være tale om et decentralt system på europæisk plan, der forbinder de eksisterende systemer i medlemsstaterne med hinanden.

Køreplanen

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. juni 2010 forelagde formandskabet endvidere en køreplan for e-justice-arbejdet for Rådet. Køreplanen indeholder oplysninger om mål og tidshorizonten for de enkelte e-justice-projekter, f.eks. projektet om adgang til lovgivning og projektet om sammenkobling af insolvensregistre.

Det forventes, at Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil få forelagt en revideret køreplan for e-justice-arbejdet, som giver et overblik over den aktuelle situation og den forventede udvikling på området.

E-justice-portalen

E-law-arbejdsgruppen (e-justice) har indtil videre navnlig koncentreret sig om arbejdet med at skabe de tekniske og indholdsmæssige rammer for e-justice-portalen (<https://e-justice.europa.eu>), der efter en forsinkelse på grund af tekniske vanskeligheder blev lanceret i forbindelse med det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 15.-16. juli 2010.

E-justice-portalen er en fælles indgang til EU-lovgivningen og den nationale lovgivning. Portalen giver adgang til retsinformation, retslige og administrative myndigheders hjemmesider, registre, databaser og andre tilgængelige tjenester med henblik på at lette borgernes og juristernes daglige arbejdsopgaver inden for det europæiske retlige område.

Kommissionen arbejder nu på anden version af e-justice-portalen, som udbygges med oplysninger om bl.a. sigtedes og forurettedes rettigheder i straffesager.

Med henblik på udviklingen af e-justice-portalen er der blevet nedsat en teknisk ekspertgruppe, *som Danmark deltager i.*

På et møde i e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) i efteråret 2009 præsenterede det svenske formandskab et dokument om ansvaret for administration af portalens indhold. I forbindelse med lanceringen af portalen har medlemsstaterne overtaget ansvaret for medlemsstaternes egne sider. Medlemsstaterne står herefter selv for at revidere og opdatere indholdet og uploade det på siderne, og det fremgår af hver enkelt side på portalen, hvem der har ansvaret for siden. Der er i hver medlemsstat udpeget en kontaktperson for de nationale sider. Det kan i den forbindelse oplyses, at der alene er tale om et begrænset antal sider for den enkelte medlemsstat. Det bemærkes, at Kommissionen bl.a. fortsat vil have ansvaret for oversættelse af indholdet på medlemsstaternes sider.

Der er i e-law-arbejdsgruppen (e-justice) opnået enighed om procedurerne for introduktion af nye emner på e-justice-portalen. Nye emner kan foreslås af Kommissionen, de enkelte medlemsstater eller arbejdsgruppen, og beslutningen om introduktion af emnerne træffes herefter af arbejdsgruppen. Det er således for nylig blevet besluttet, at portalen skal indeholde oplysninger om grundlæggende rettigheder. Disse oplysninger forventes at være tilgængelige på portalen i løbet af efteråret 2011.

Det er endvidere blevet drøftet, hvordan medlemsstaterne kan foretage promovering af e-justice-portalen. Det kan oplyses, at der på Justitsministeriets og Domstolsstyrelsens hjemmesider er oplysninger om e-justice-portalen og links dertil.

Adgang til registre

Hensigten er, at e-justice-portalen på sigt skal kunne danne grundlag for, at retlige aktører og muligvis i et vist omfang borgere kan få adgang til de forskellige registre i de øvrige medlemsstater, herunder f.eks. kriminalregistre, tinglysnings- og matrikelregistre, *registre over testamenter*, insolvensregistre, *selskabsregistre*, *registre over tolke- og oversættere* mv. Der arbejdes således hen imod, at portalen kommer til at indeholde en række forskellige såkaldte fælles-søgefunktioner, der skal gøre brugere af portalen i stand til elektronisk at søge oplysninger i flere forskellige medlemsstaters registre samtidig via e-justice-portalen. *Aktuelt arbejdes der således på en sammenkobling af medlemsstaternes insolvensregistre, som forventes gennemført i løbet af 2012.* Det bemærkes i den forbindel-

se, at Danmark – ligesom enkelte andre medlemsstater – har gjort opmærksom på, at der her i landet ikke eksisterer et insolvensregister.

”Find en advokat” mv.

E-justice-portalen indeholder endvidere informationer om advokater og notarer. E-law-arbejdsgruppens (e-justice) hensigt er, at der endvidere vil blive adgang til en tjeneste ”Find en advokat” eller ”Find en notar”. Det bemærkes i den forbindelse, at notarfunktionen i Danmark – ligesom i flere andre medlemsstater – varetages af domstolene, og at der således ikke er tale om en særskilt juridisk profession. Det er under overvejelse i arbejdsgruppen også at lade portalen indeholde oplysninger om mæglere, fogeder og andre udvalgte personalegrupper ved retterne. Danmark har tilkendegivet, at man i Danmark som udgangspunkt retter henvendelse til retten og ikke til en bestemt medarbejder ved retten.

Videokonferencer

Vedrørende spørgsmålet om bevisoptagelse og bevisførelse i sager med aktører fra flere medlemsstater, særligt videokonferencer, nedsatte e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) en underarbejdsgruppe bestående af en række medlemslande, herunder Danmark, der skulle undersøge mulighederne for at skabe de tekniske og indholdsmæssige rammer for afholdelse af videokonferencer på tværs af landegrænser eventuelt via e-justice-portalen. Arbejdet har i første række taget sigte på at udveksle erfaringer, finde tekniske standarder og udarbejde en manual om fremgangsmåden ved afholdelse af videokonferencer. I første halvdel af 2010 blev der indhentet oplysninger om videokonferenceudstyr ved de nationale domstole til brug for e-justice-portalen. Der er opsat videokonferenceudstyr i flere danske retter og arresthuse, i *Center Sandholm* og i Syd- og Sønderjyllands Politi, men systemet er indtil videre et lukket system, som ikke kan anvendes til grænseoverskridende videokonferencer. Det er i e-law-arbejdsgruppen (e-justice) blevet overvejet, om der er behov for etablering af et online bookingsystem for videokonferencer mellem medlemsstaternes domstole. Indtil videre har man dog ikke fundet behov herfor.

Retspraksis

E-law-arbejdsgruppen arbejder endvidere med etablering af et fælles identifikationssystem og mulighederne for indførelse af fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis. På rådsmødet (miljø) den 22. december 2009 vedtog Rådet en række rådskonklusioner om et

fælles identifikationssystem for national retspraksis (European Case-Law Identifier (ECLI)). Af disse rådskonklusioner fremgår bl.a., at e-law-arbejdsgruppen inden udgangen af 2010 skal forelægge en rapport om implementering af det fælles identifikationssystem (European Case-Law Identifier (ECLI)) og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis for Rådet. Rapporten, som er afgivet af arbejdsgruppen, blev forelagt Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 2.-3. december 2010. Det fremgår bl.a. af rapporten, at det er frivilligt, om medlemsstaterne vil implementere identifikationssystemet mv. Rapporten refererer desuden til et udkast til rådskonklusioner om anbefaling af introduktion af det fælles identifikationssystem (ECLI) og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis, der blev udarbejdet i foråret 2010. På rådsmødet den 2.-3. december 2010 fik Rådet desuden forelagt dette udkast til rådskonklusioner til vedtagelse. *Kommissionen har nu nedsat en særlig ECLI-arbejdsgruppe, som Danmark deltager i. Denne arbejdsgruppe skal bl.a. forholde sig til de praktiske spørgsmål, som måtte opstå i forbindelse med, at medlemsstaterne implementerer det fælles identifikationssystem (ECLI) og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis. Domstolsstyrelsen har oplyst, at styrelsen arbejder på at etablere en offentlig domsdatabase, og at det fælles identifikationssystem (ECLI) og fælles standarder for oplysninger (metadata) om national retspraksis i givet fald vil blive implementeret i domsdatabase.*

Juridiske glossarer

I overensstemmelse med Rådets handlingsplan arbejdes der desuden med udvikling af flersprogede juridiske glossarer (ordlister med forklaringer eller oversættelser) til e-justice-portalen. Efter ønske fra en række medlemsstater arbejder Kommissionen sammen med enkelte medlemsstater for tiden på et udkast til glossar på insolvensrettens område.

”One-stop-shop”

Tanken er, at e-justice-portalen (<https://e-justice.europa.eu>) skal være en ”one-stop-shop” for europæisk ret. *Derfor arbejder e-law-arbejdsgruppen (e-justice) med at integrere andre hjemmesider, der indeholder informationer om europæisk ret, i e-justice-portalen.* Ved at samle informationerne om europæisk ret ét sted øges overskueligheden for borgerne og juristerne, ligesom overlap og dobbeltarbejde i videre omfang undgås.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011 vedtog Rådet således rådskonklusioner om integration af hjemmesiden for Det europæiske retlige netværk på det civile og handelsretlige område (EJN) i e-justice-portalen.

EJN er oprettet ved Rådets beslutning 2001/470/EF af 28. maj 2001, som er ændret ved beslutning 568/2009/EF af 18. juni 2009. EJN har til formål at lette samarbejdet mellem medlemsstaterne på det civile og handelsretlige område. Netværket har bl.a. til opgave at udforme, gradvist etablere og ajourføre en hjemmeside, der er tilgængelig for offentligheden (<http://ec.europa.eu/civiljustice>).

Rådskonklusionerne har til formål at åbne for integration af EJN-hjemmesiden i e-justice-portalen.

Det bemærkes, at Danmark på grund af retsforbeholdet ikke er medlem af EJN, hvilket fremgår af rådskonklusionerne. Danmark har derfor hidtil ikke bidraget til udformningen og den gradvise etablering og ajourføring af EJN-hjemmesiden, og det fremgår af rådskonklusionerne, at Danmark heller ikke fremover vil være ansvarlig for at udvikle og opdatere EJN-siderne. De vedtagne rådskonklusioner har på den baggrund ikke betydning for Danmark.

Arbejdsgruppen arbejder herudover med integration af Det Civilretlige Atlas (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil) i e-justice-portalen. En fuldstændig integration forventes at være gennemført inden udgangen af 2011.

Forkyndelse via elektroniske medier

E-law-arbejdsgruppen (e-justice) overvejer endvidere behovet for at kunne foretage grænseoverskridende forkyndelse via elektroniske medier. Der er igangsat et pilotprojekt på dette område, som Danmark ikke deltager i. Hertil kommer, at arbejdsgruppen afventer en rapport fra Kommissionen om Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1393/2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager og om ophævelse af Rådets forordning nr. 1348/2000 (forkyndelsesforordningen).

Det kommende rådsmøde (retlige og indre anliggender)

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil Rådet få forelagt en rapport fra e-justice-arbejdsgruppen om status for ar-

bejdet med fremme af e-justice. Det forventes, at Rådet vil blive opfordret til at tage rapporten til efterretning og bekræfte, at arbejdsgruppen skal fortsætte arbejdet med at fremme e-justice. Som nævnt ovenfor vil Rådet desuden få forelagt en revideret køreplan for e-justice-arbejdet. Det forventes, at Rådet også vil blive opfordret til at tage den reviderede køreplan til efterretning.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver endnu ikke anledning til at redegøre for gældende ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Som anført under pkt. 2 baseres arbejdet med e-justice på frivillighed og koncentrerer om udveksling af erfaringer – ”best practices” – medlemsstaterne imellem. Afhængig af det indholdsmæssige omfang af *e-justice-arbejdet* vil det kunne medføre merarbejde for domstolene.

5. Høring

Det daværende formandskab fremlagde på et møde i e-justice-arbejdsgruppen (nu e-law-arbejdsgruppen (e-justice)) den 18. september 2007 et forslag til en teknisk arkitektur for e-justice-portalen.

Justitsministeriet har på den baggrund den 2. oktober 2007 foretaget høring af følgende myndigheder over forslaget til teknisk arkitektur: Kort- og Matrikelstyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Datatilsynet, Civilstyrelsen, Rigspolitiet og Domstolsstyrelsen.

Datatilsynet har i den forbindelse peget på, at det er vigtigt, at der ved udformningen af den tekniske arkitektur tages hensyn til reglerne om beskyttelse af personlige oplysninger, herunder at det sikres, at der er en ansvarlig myndighed og et tilstrækkeligt hjemmelsgrundlag for dataoverførsler, der foretages i e-justice-regi.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke på nuværende tidspunkt at give anledning til spørgsmål vedrørende nærhedsprincippet.

7. Andre medlemsstaters kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man positiv over for, at der arbejdes videre med at fremme og koordinere anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi i sager med aktører fra flere medlemsstater. Det må dog naturligvis i givet fald ske inden for betryggende rammer, herunder i overensstemmelse med kravene om databeskyttelse. Disse rammer vil selvsagt kunne være forskellige fra område til område. Udgangspunktet bør være decentrale løsninger, der hviler på frivillighed, hvor den enkelte medlemsstat selv kan vurdere, hvordan og i hvilket omfang medlemsstaten kan og ønsker at deltage.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet har dog på eget initiativ afgivet en resolution af 18. december 2008 med en række anbefalinger til Kommissionen om e-justice.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den *16. maj 2011*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen om e-justice har flere gange været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg, senest til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den *24.-25. februar 2011*.

Dagsordenspunkt 7: Kommissionens forslag til Rådets forordning om elektronisk offentliggørelse af Den Europæiske Unions Tidende

Revideret notat. Ændringer er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011)162 endelig

Resumé

Forslaget til forordning er ikke omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Kommissionen præsenterede på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 11.-12. april 2011 forslaget til Rådets forordning om elektronisk offentliggørelse af Den Europæiske Unions Tidende (EU-Tidende). Forslaget indebærer, at den elektroniske version af EU-Tidende med virkning fra 1. januar 2012 som det klare udgangspunkt vil være den eneste gyldige og juridisk bindende version. På nuværende tidspunkt er papirversionen af EU-Tidende den eneste gyldige og juridisk bindende version, og det betyder, at man ikke kan støtte ret på den elektroniske udgave, som alene er til information. Fra 1. januar 2012 vil borgere og virksomheder mv. efter forslaget kunne støtte ret på den elektroniske udgave, som i øvrigt vil være gratis tilgængelig på internettet. Det forventes, at Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil få forelagt et revideret forslag til vedtagelse. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Fra dansk side ser man positivt på forslaget, og man forventer derfor at kunne støtte vedtagelsen af forslaget.

1. Baggrund

Artikel 297 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) vedrører offentliggørelse og ikrafttræden af retsakter og Den Europæiske Unions Tidende (EU-Tidende). Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”1. Lovgivningsmæssige retsakter, der vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure, undertegnes af både formanden for Europa-Parlamentet og formanden for Rådet.

Lovgivningsmæssige retsakter, der vedtages efter en særlig lovgivningsprocedure, undertegnes af formanden for den institution, der har vedtaget dem.

Lovgivningsmæssige retsakter offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*. De træder i kraft på det tidspunkt, der er fastsat i

retsakterne, eller, hvis et sådant ikke er angivet, på tyvendedagen efter offentliggørelsen.

2. Ikke-lovgivningsmæssige retsakter vedtaget i form af forordninger, direktiver og afgørelser, der ikke angiver, hvem de er rettet til, undertegnes af formanden for den institution, der har vedtaget dem.

Forordninger, direktiver, der er rettet til alle medlemsstaterne, samt afgørelser, der ikke angiver, hvem de er rettet til, offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*. De træder i kraft på det tidspunkt, der er fastsat i retsakterne, eller, hvis et sådant ikke er angivet, på tyvendedagen efter offentliggørelsen.

Andre direktiver samt afgørelser, der angiver, hvem de er rettet til, meddeles dem, de er rettet til, og får virkning ved denne meddelelse.”

På nuværende tidspunkt er papirversionen af EU-Tidende den eneste autoritative version, jf. præmis 48 i EU-Domstolens afgørelse af 11. december 2007 i sag C-161/06, Skoma-Lux sro mod Celní ředitelství Olomouc, hvoraf følger:

”Det skal imidlertid bemærkes, at selv om der faktisk er adgang til fællesskabslovgivningen på internettet, og borgerne i stigende omfang gør sig bekendt med denne via internettet, svarer en sådan tilrådhedsstilling af lovgivningen ikke til en behørig offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, da der ikke i fællesskabsretten findes bestemmelser herom.”

Kommissionen fremlagde på møder den 21. september og den 26. oktober 2010 i Rådets e-law-arbejdsgruppe (e-justice og e-law) et dokument indeholdende overvejelser om en mulig autoritativ elektronisk version af EU-Tidende.

Kommissionen har den 4. april 2011 offentliggjort et forslag til Rådets forordning om elektronisk offentliggørelse af Den Europæiske Unions Tidende. Forslaget blev præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 11.-12. april 2011 og er efterfølgende blevet drøftet på møder i Rådets e-law-arbejdsgruppe (e-law) den 18. april og 3. maj 2011.

2. Indhold

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 352 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Kommissionens forslag indebærer, at den elektroniske version af EU-Tidende som det klare udgangspunkt vil være den eneste gyldige og juridisk bindende version, jf. forslagens artikel 1. Borgere og virksomheder mv. i EU vil således kunne støtte ret på den elektroniske udgave.

Ifølge Kommissionens forslag skal den elektroniske udgave af EU-Tidende være forsynet med en avanceret elektronisk signatur og indeholde oplysninger om datoen for offentliggørelse. Den elektroniske udgave vil være gratis tilgængelig for alle brugere på internettet, jf. forslagens artikel 2.

Udgangspunktet er som nævnt, at den elektroniske version af EU-Tidende vil være den eneste gyldige og juridisk bindende version. I tilfælde af uforudsete it-nedbrud vil offentliggørelse dog kunne ske i en trykt udgave af EU-Tidende, der så vil have retsvirkninger. Den tilsvarende elektroniske udgave af EU-Tidende skal offentliggøres, så snart systemet fungerer igen, og i tilfælde af uoverensstemmelser mellem de to versioner vil den elektroniske udgave have forrang, jf. forslagens artikel 4.

Publikationskontoret har allerede nu til opgave at offentliggøre EU-Tidende og indestår for dets ægthed. Forslagets artikel 5 indeholder regler om Publikationskontorets opgaver i forhold til den elektroniske udgave af EU-Tidende.

Efter forslagens artikel 6 vil forordningen træde i kraft den 1. januar 2012.

Der udestår bl.a. en omformulering af artikel 4, idet arbejdsgruppen navnlig har tilkendegivet ønske om, at der også i tilfælde af it-nedbrud kun skal være én autentisk version af EU-Tidende.

På baggrund af drøftelserne i e-law-arbejdsgruppen (e-law) er der udarbejdet et revideret forslag til forordning, som forventes forelagt arbejdsgruppen på et møde den 23. maj 2011.

Det forventes, at Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil få forelagt et revideret forslag til forordning til vedtagelse.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget til forordning har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv. med høringsfrist den 29. april 2011:

Højesteret, Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Tinglysningsretten, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Foreningen af Politidirektører i Danmark, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Danske Advokater, Civilstyrelsen, Datatilsynet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Familiestyrelsen, Dansk Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Institut for Menneskerettigheder, Københavns Retshjælp, Århus Retshjælp, Ankestyrelsen, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningerne, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Det Centrale Handicapråd, Dansk Erhverv, DI Organisation for erhvervslivet, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark LO, 3F – Fagligt Fælles Forbund, HK/Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation, Danmarks Jurist og Økonomforbund, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Copenhagen Business School (Juridisk Institut) og Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut).

Forslaget har imidlertid ikke givet de hørte myndigheder og organisationer mv. anledning til bemærkninger.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side ser man positivt på forordningsforslaget. Dansk Lovtidende offentliggøres allerede i elektronisk form som den eneste autoritative version af Lovtidende. På den baggrund er forslaget – set med danske øjne – ikke vidtgående, men derimod et vigtigt skridt til gavn for borgere og virksomheder mv. i EU.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning er på nuværende tidspunkt under behandling i Europa-Parlamentet, der skal godkende forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har *senest* været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering henholdsvis den 7. og 8. april 2011 forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 11.-12. april 2011.

Dagsordenspunkt 8: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2009)0154

Resumé

Forslaget til forordning er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Forslaget blev fremsat af Kommissionen den 16. oktober 2009. Formålet med forslaget er at gøre behandlingen af arvesager med et grænseoverskridende element mindre kompleks. Med henblik herpå indeholder forslaget bl.a. regler om, hvilken medlemsstats domstole der skal behandle arvesager med et grænseoverskridende element, og hvilken medlemsstats lovgivning der skal finde anvendelse i sådanne arvesager. Forordningen indeholder endvidere regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i andre medlemsstater end der, hvor afgørelsen er truffet, og regler om indførelse af et europæisk arvebevis. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold og vil allerede derfor ikke have lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Storbritannien og Irland har tilkendegivet, at de ikke ønsker at deltage i vedtagelsen eller anvendelsen af forordningen. Der foreligger ikke officielle tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. På rådsmødet den 11. og 12. april 2011 afgav formandskabet en mundtlig statusorientering samt en redegørelse for det fremtidige arbejde med de foreslåede regler. På rådsmødet den 9. og 10. juni 2011 forventes politisk drøftelse og muligvis enighed om udvalgte emner.

1. Baggrund

Den 1. marts 2005 fremlagde Kommissionen en grøn bog om arv og testamente (KOM (2005) 65 endelig) med henblik på iværksættelse af en høring om legal og testamentarisk arv i sager med et grænseoverskridende element.

Grønbogen består – ud over en generel indledning – af syv overordnede afsnit. Disse afsnit vedrører lovvalgsregler, kompetenceregler, bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse, bevis for arvingers status (et europæisk arvebevis), registrering af testamenter, legalisering og retlig fremgangsmåde.

Den danske regering afgav den 29. november 2005 – efter national høring over Kommissionens grøn bog – et høringssvar til Kommissionen. Regeringen tilkendegav i den anledning bl.a., at man fra dansk side hilser den på fællesskabsplan iværksatte drøftelse af de i praksis meget relevante arve- og skifteretlige spørgsmål, som behandles i grønbogen, velkommen.

Den 30. juni 2008 afholdt Kommissionen et ekspertmøde om et kommende forslag fra Kommissionen om et fællesskabsinstrument på området.

I lyset af bl.a. høringssvarene om grønbogen og ekspertmødet fremsatte Kommissionen den 16. oktober 2009 et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalg, kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis.

Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV (nu EUF-Traktatens afsnit V). Protokollen om Danmarks stilling finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-Traktaten (nu EUF-Traktatens afsnit V), vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

På rådsmødet den 3. og 4. juni 2010 vedtog Rådet følgende overordnede politiske retningslinjer for det videre arbejde med forslaget:

- a) at forordningen skal indeholde regler om lovvalg, kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv samt om indførelse af et europæisk arvebevis,
- b) at hele arvesagen skal behandles af én domstol,
- c) at hele arvesagen skal behandles efter ét lands lovgivning,
- d) at arveladers sædvanlige opholdssted som udgangspunkt skal være bestemmende for, hvilket lands domstole der er kompetente,
- e) at forordningen skal indeholde subsidiære regler om jurisdiktion, med henblik på at regulere situationer, hvor arvelader ikke har sædvanligt opholdssted i en medlemsstat,

- f) at arvelader skal have mulighed for ved testamente at bestemme, at de arveretlige regler i det land, hvor arvelader er statsborger, skal finde anvendelse.

2. Forordningsforslagets indhold

2.1. Forordningsforslagets formål

Formålet med forslaget er at gøre behandlingen af arvesager med et grænseoverskridende element mindre kompleks ved at indføre fælles regler om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og offentligt bekræftede dokumenter på arveområdet samt indførelse af et europæisk arvebevis.

Herved bliver det ifølge Kommissionen muligt for personer, der har deres sædvanlige opholdssted i EU, at bestemme, hvilke arveretlige regler (arvestatut) der skal finde anvendelse på fordelingen af arv efter dem. Endvidere vil de rettigheder, der tilkommer afdødes arvinger, legatarer, andre pårørende og kreditorer, blive sikret på effektiv vis.

2.2. Forordningsforslagets enkelte bestemmelser

2.2.1. Anvendelsesområde og definitioner (kapitel I)

Forordningen finder efter *artikel 1* anvendelse på alle civilretlige spørgsmål vedrørende arv, herunder navnlig overdragelse, bobestyrrelse og boafvikling.

Forordningen finder ikke anvendelse på bl.a. told- og skatteretlige anliggender (*artikel 1, stk. 1, 2. pkt.*). Forordningen finder endvidere ikke anvendelse på rettigheder mv., der overdrages på anden måde, herunder f.eks. gaver, forsikringspolicer, samt pensionsordninger og lignende ordninger (*artikel 1, stk. 2, litra f*). For så vidt angår tilbageførsel og nedsættelse af gaver samt inddragelsen heraf i beregningen af arvelodder følger det dog af forordningens *artikel 19, stk. 2, litra j*, at den lov, som efter forordningen finder anvendelse på boets behandling, jf. forordningens *artikel 16 og 17*, også finder anvendelse på sådanne tilbageførsler og nedsættelser.

Forordningen indeholder i *artikel 2* en definition af en række af de begreber, som anvendes i forordningen.

Ved ”arv” forstås ifølge *artikel 2, litra a*, enhver form for overgang af ejendele ved dødsfald, hvad enten det drejer sig om en viljesbestemt

overførsel ved testamente eller arvepagt eller om lovbestemt overgang af ejendele ved død.

Ved ”ret” forstås i henhold til artikel 2, *litra b*, enhver retsmyndighed eller enhver kompetent myndighed i medlemsstaterne, der udøver en retslig funktion i arveretlige anliggender. Med retter sidestilles andre myndigheder, der er bemyndiget til at udøve beføjelser på områder, der i forordningen henhører under retternes kompetence.

Ved ”arvepagt” forstås efter artikel 2, *litra c*, en aftale, hvorved retten til arv for en eller flere af aftalens parter overdrages, ændres eller tilbagekaldes, uanset om det sker med eller uden modydelse.

Forordningen indeholder i artikel 2, *litra d-i*, en række yderligere definitioner, herunder bl.a. af begreberne fælles testamente, officielt bekræftede dokumenter og europæiske arvebeviser.

2.2.2. Kompetence (kapitel II)

Ifølge forordningens *artikel 4* er retterne i den medlemsstat, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdsted på dødstidspunktet, kompetente til at træffe afgørelse i arveretlige sager.

Efter anmodning fra en part skal sagen dog i medfør af *artikel 5, stk. 1*, henvises til behandling i en anden medlemsstat, hvis arvelader i medfør af artikel 17 (om lovvalg) har bestemt, at den anden medlemsstats materielle lov skal finde anvendelse, og den kompetente ret efter artikel 4 finder, at denne medlemsstats retter er bedre egnet til at træffe afgørelse i sagen. Den ret, der er kompetent efter artikel 4, fastsætter i givet fald en frist for at indbringe sagen for retten i den medlemsstat, hvis materielle ret skal finde anvendelse, jf. artikel 5, *stk. 2*. Er sagen ikke indbragt inden denne frist, fortsætter sagen ved den ret, der efter artikel 4 er kompetent. Indbringes sagen for retten i den medlemsstat, hvis materielle lov skal finde anvendelse, skal denne ret herefter inden for 8 uger erklære sig kompetent. I modsat fald fortsætter sagen ved den ret, der efter artikel 4 er kompetent, jf. artikel 5, *stk. 3*.

Forordningens *artikel 6* fastsætter regler om kompetence, når afdøde ikke havde sit sædvanlige opholdssted i en medlemsstat på dødstidspunktet. I sådanne tilfælde er en medlemsstats retter kompetente, når boets ejendele befinder sig i den pågældende medlemsstat, og afdøde senest 5 år før sagens indbringelse for retten havde sit foregående sædvanlige opholdssted i denne medlemsstat (*litra a*), subsidiært at afdøde var statsborger i den

pågældende medlemsstat på dødstidspunktet (litra b), mere subsidiært at en arving eller legatar har sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat (litra c), og mest subsidiært at anmodningen alene angår de ejendele, der befinder sig i den pågældende medlemsstat (litra d).

Efter forordningens *artikel 8* er retterne i den medlemsstat, hvor arvingen eller legataren har sit sædvanlige opholdssted, dog altid kompetente til at modtage erklæringer om, hvorvidt arv eller legat vedgås eller frasiges.

Efter forordningens *artikel 9* er endvidere retterne i den medlemsstat, hvor afdødes ejendele befinder sig, altid kompetente til at træffe tingsretlige foranstaltninger, herunder f.eks. tingslysning, der ifølge medlemsstatens lov skal træffes i forbindelse med overdragelse af ejendele.

Forordningens kapitel II indeholder endvidere regler om retternes kompetence i relation til behandlingen af modkrav (*artikel 7*), lis pendens (*artikel 13*) og konnekse krav (*artikel 14*) samt regler om indbringelse og prøvelse (*artikel 10-12*) og regler om foreløbige retsmidler (*artikel 15*).

2.2.3. Lovvalg (kapitel III)

Som hovedregel skal den materielle lov i den medlemsstat, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdssted på dødstidspunktet, anvendes på bobehandlingen, jf. forordningens *artikel 16*.

Arveladeren kan dog efter *artikel 17, stk. 1*, vælge, at det er loven i den medlemsstat, hvor den pågældende er statsborger, der skal anvendes ved behandlingen af hele den pågældendes bo. Arveladers bestemmelse om lovvalg og tilbagekaldelse af lovvalg skal være udtrykkelig samt være indeholdt i en erklæring, der opfylder kravene til form og gyldighed for en dødsdisposition i den valgte lov (*artikel 17, stk. 2-4*).

Forordningens *artikel 18* indeholder særlige regler om arvepagter, dvs. aftaler om arv. Efter *artikel 18, stk. 1*, skal en arvepagt som udgangspunkt behandles efter den lov, der i medfør af forordningen ville have fundet anvendelse, hvis arvelader var død på det tidspunkt, hvor arvepagten blev oprettet. Dette gælder dog ikke, hvis arvepagten herved må anses for ugyldig. I sådanne tilfælde skal arvepagten i stedet behandles efter den lov, der i medfør af forordningen finder anvendelse på arveladers faktiske dødstidspunkt.

Efter *artikel 18, stk. 2*, er en arvepagt, der angår arven efter flere personer, kun gyldig med hensyn til sit indhold, hvis den er gyldig efter den

lov, der efter artikel 16 ville have fundet anvendelse ved en af arveladerens død på arvepagtens oprettelsestidspunkt. Hvis arvepagten efter denne regel kun er gyldig efter én lov, finder denne lov anvendelse på arvepagten. Hvis arvepagten efter den nævnte regel i 1. pkt. er gyldig efter flere love, finder den lov, som arvepagten har sin nærmeste tilknytning til, anvendelse på arvepagten.

Parterne kan dog efter artikel 18, *stk. 3*, vælge, at den lov, som arvelader eller arveladerne kunne have valgt efter artikel 17, skal finde anvendelse på deres arvepagt. Anvendelse af en bestemt lov på arvepagten berører imidlertid ikke rettigheder, som en person, der ikke er part i arvepagten, efter den lov, der skal anvendes efter artikel 16 og 17, ikke kan fratages af arveladeren, jf. artikel 18, *stk. 4*.

Artikel 20 indeholder en særregel om erklæringer om vedgåelse af eller afkald på arv, hvorefter sådanne erklæringer også er gyldige, når erklæringerne opfylder betingelserne i loven i den medlemsstat, hvor arvingen eller legataren har sit sædvanlige opholdssted, jf. dog artikel 19.

Ifølge *artikel 19, stk. 1*, finder den lov, der fastlægges i medfør af kapitel 3, anvendelse på arv og boskifte fra arvefaldet til endelig udlodning af arven. Det fremgår af *artikel 19, stk. 2*, at den lov, der er udpeget efter forordningen, navnlig finder anvendelse på

- udløsende faktorer, tid og sted for arvefaldet (*litra a*),
- arvingers og legatarers rettigheder, herunder den længstlevende ægtefælles arveret, fastlæggelse af disse personers respektive andele, afdødes pålæg til dem samt andre rettigheder i boet som følge af dødsfaldet (*litra b*),
- retten til at få arv (*litra c*),
- særlige grunde til manglende råderet og til bortfald af retten til arv (*litra d*),
- arveløsgørelse og afskærelse fra arv på grund af uværdighed (*litra e*),
- overdragelse af boets ejendele og rettigheder til arvinger og legatarer, herunder vilkårene og virkningerne af arvens eller legatets vedgåelse eller afkald på arv (*litra f*),
- arvingers, bobestyreres og kuratorers beføjelser, især i forhold til salg af ejendele, betaling af fordringshavere (*litra g*),
- ansvar for boets gæld (*litra h*),
- disponibel andel, tvangsarvebeløb og andre indskrænkninger i friheden til at træffe dødsdispositioner, herunder retslige

myndigheders eller andre myndigheders udlæg i boet til fordel for afdødes pårørende (*litra i*),

- tilbageførsel og nedsættelse af gaver samt deres inddragelse i beregningen af arvelodderne (*litra j*),
- gyldighed, fortolkning, ændring eller tilbagekaldelse af en dødsdisposition, bortset fra den formelle gyldighed (*litra k*) og
- bodeling (*litra l*).

Efter *artikel 25* finder den lov, der udpeges efter forordningen, anvendelse, selv om det ikke er en medlemsstats lov.

Efter forordningens *artikel 27* kan anvendelse af en bestemmelse i en lov, der er udpeget efter forordningen, afvises, hvis anvendelse af bestemmelsen er uforenelig med de grundlæggende retsprincipper ("ordre public") i domsstaten. Anvendelse af en lov, der er udpeget efter forordningen, kan dog ikke afvises alene på grund af forskelle i bestemmelser om tvangsarv.

Kapitel III indeholder herudover bestemmelser om anvendelse af visse regler i den medlemsstat, hvor en ejendel befinder sig (*artikel 21*), særlige arveretlige ordninger (*artikel 22*), samtidige dødsfald (*artikel 23*), boer uden arvinger (*artikel 24*), uanvendelighed af medlemsstaternes regler om international privatret ("renvoi") (*artikel 26*) samt bestemmelser om stater med mere end et retssystem (*artikel 28*).

2.2.4. Anerkendelse og fuldbyrdelse (kapitel IV)

Det fremgår af forordningens *artikel 29, 1. pkt.*, at retsafgørelser, der træffes efter forordningen, skal anerkendes i de andre medlemsstater, uden at der stilles krav om en særlig procedure.

Det fremgår endvidere af *artikel 29, 2. pkt.*, at hvis anerkendelsen bestrides, kan en part efter proceduren i *artikel 38-56* i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) få fastslået, at afgørelsen skal anerkendes.

Danmark har tiltrådt Bruxelles I-forordningen på mellemstatsligt grundlag, jf. lov nr. 1563 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Gennemførelse af parallelaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Danmark om forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager).

Efter *artikel 30* skal en retsafgørelse dog ikke anerkendes, hvis retsafgørelsen er åbenbart i strid med grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til ("ordre public") (*litra a*), hvis der ikke er sket rettidig forkyndelse af det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument (*litra b*), hvis retsafgørelsen er uforenelig med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til (*litra c*), eller hvis retsafgørelsen er uforenelig med en anden retsafgørelse, som også opfylder betingelserne for anerkendelse (*litra d*).

Efter *artikel 33* skal retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat og kan fuldbyrdes dér, samt retsforlig fuldbyrdes i andre medlemsstater efter artikel 38-56 og artikel 58 i Bruxelles I-forordningen.

Herudover indeholder kapitel IV et forbud mod prøvelse af sagens realitet med hensyn til afgørelser truffet i en anden medlemsstat (*artikel 31*) samt bestemmelser om udsættelse af anerkendelse af en afgørelse fra en anden medlemsstat, når der verserer en appel- eller genoptagelsessag i denne medlemsstat (*artikel 32*).

2.2.5. Officielt bekræftede dokumenter (kapitel V)

Det fremgår af *artikel 34*, at officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt i en medlemsstat, skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, medmindre gyldigheden anfægtes efter de gældende procedurer i den stat, der har udstedt dokumenterne. Dog skal dokumenter, hvis anerkendelse strider mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, anmodningen rettes til ("ordre public"), ikke anerkendes.

Efter *artikel 35* skal officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i en medlemsstat, efter anmodning erklæres eksigible i en anden medlemsstat efter reglerne i artikel 38-57 i Bruxelles I-forordningen.

Det fremgår endvidere af artikel 35, at en ret i en sag efter forordningens artikel 44 og 45 (om klage over europæiske arvebeviser), kun kan afslå at erklære et dokument eksigibelt, hvis fuldbyrdelsen af dokumentet vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, anmodningen rettes til ("ordre public"), eller hvis en sag om anfægtelse af dokumentets gyldighed verserer for en ret i den medlemsstat, der har udstedt det officielt bekræftede dokument.

2.2.6. Europæiske arvebeviser (kapitel VI)

Efter forordningens *artikel 36* indføres der et europæisk arvebevis, som udgør bevis for arvingers og legatarers status samt for bobestyreres og kuratorers beføjelser. Beviset udstedes af den kompetente myndighed i medfør af kapitel VI i overensstemmelse med den lov, der er udpeget for bobehandlingen efter kapitel III. Beviset udstedes efter anmodning fra enhver person, der er forpligtet til at dokumentere sin status som arving eller legatar eller sine beføjelser som bobestyrer eller kurator, jf. *artikel 37*.

Artikel 38-40 indeholder regler om ansøgning og sagsbehandlingen i sager om udstedelse af beviset.

Europæiske arvebeviser skal efter *artikel 41, stk. 1*, udstedes under anvendelse af en formular optrykt som bilag 2 til forslaget og skal efter *artikel 41, stk. 2*, indeholde oplysninger om den udstedende rets kompetence (*litra a*), eventuelle ægtepagter (*litra c*), den lov, der er udpeget efter forordningen (*litra d*), faktiske og retlige forhold, der medfører rettigheder for arvinger og legatarer eller beføjelser for bobestyrere og legatarer (*litra e*) samt oplysninger om de respektive arveandele (*litra h*).

Efter *artikel 42* skal det europæiske arvebevis anerkendes umiddelbart i samtlige medlemsstater for så vidt angår arvingers og legatarers status og beføjelser som bobestyrer eller kurator.

Forordningens *artikel 43* og *44* indeholder bestemmelser om proceduren for berigtigelse, suspension og omstødelse af europæiske arvebeviser samt klageadgang. Det følger af *artikel 43, stk. 1*, at originalbeviset opbevares af den udstedende myndighed, som udsteder kopier til enhver person med retlig interesse heri. Kopiens gyldighed er begrænset til 3 måneder. Herefter må indehaveren anmode om udstedelse en ny kopi, jf. *artikel 43, stk. 2*.

2.2.7. Almindelige og afsluttende bemærkninger (kapitel VII)

Forordningens kapitel VII indeholder bestemmelser om forordningens forhold til internationale konventioner (*artikel 45*), oplysninger om lovgivning, der skal stilles til rådighed for offentligheden (*artikel 46*), proceduren for ændring af udformningen af europæiske arvebeviser (*artikel 47*), udvalgsprocedure (*artikel 48*), revisionsklausul (*artikel 49*), overgangsbestemmelser (*artikel 50*) samt bestemmelser om ikrafttræden (*artikel 51*).

3. Gældende ret

3.1. Kompetence i dødsboskiftesager

3.1.1. Processuelle indlændinge

En dansk skifteret er kompetent til at behandle et dødsbo, hvis afdøde på dødstidspunktet havde hjemting her i landet (dvs. var såkaldt ”processuel indlænding”).

Processuelle indlændinge er efter retspraksis personer, som på grund af deres bopæl- eller opholdsted har en mindst lige så stærk tilknytning til Danmark som til udlandet. Statsborgerskab er i denne henseende principielt uden betydning.

Foreligger der dansk skiftekompetence, omfatter skiftet som udgangspunkt samtlige aktiver, der tilhører afdøde. Aktiver, der befinder sig i udlandet, skal således også så vidt muligt inddrages under skiftet.

3.1.2. Processuelle udlændinge

Hvis afdøde ikke havde hjemting i Danmark, kan justitsministeren i henhold til dødsboskiftelovens § 2, stk. 2, nr. 1, henvise boet eller en del af dette til en dansk skifteret, når den afdøde var dansk statsborger eller havde anden særlig tilknytning til Danmark og efterlader sig aktiver, der ikke inddrages under en bobehandling i udlandet.

Justitsministeren kan herudover efter dødsboskiftelovens § 2, stk. 2, nr. 2, altid henvise boet eller en del af dette til behandling ved en dansk skifteret, hvis afdøde efterlader sig aktiver i Danmark, der ikke inddrages under en bobehandling i udlandet.

3.1.3. Nordiske statsborgere

Den nordiske konvention om arv og skifte¹ fastsætter særlige regler om skiftekompetence for så vidt angår dødsboer efter danske, finske, islandske, norske og svenske statsborgere, der var bosat i et af de nordiske lande på dødsfaldstidspunktet, jf. konventionens artikel 1.

I medfør af artikel 19, stk. 1, i den nordiske konvention om arv og skifte henhører skiftebehandlingen som hovedregel under retterne i den medlemsstat, hvor afdøde var bosat ved sin død.

¹Konvention af 19. november 1934, som ændret ved overenskomst af 9. december 1974, jf. bekendtgørelse nr. 348 af 24. juni 1976 om ikrafttræden af konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte.

Danske skifteretter har således i relation til nordiske statsborgere, der er bosat i et af de nordiske lande, som hovedregel kun kompetence, når afdøde havde bopæl i Danmark.

Uskiftede boer skiftes dog i deres helhed i den stat, hvor den længstlevende ægtefælle er bosat eller ved sin død var bosat, jf. artikel 19, stk. 2.

Twistigheder om retten til arv kan anlægges i en anden kontraherende stat end bopælsstaten, hvis parterne er enige herom. Det forudsætter dog, at sagen ikke er – eller tidligere har været – under behandling i en kontraherende stat, jf. artikel 21, stk. 2.

3.2. Lovvalg i dødsboskiftesager

3.2.1. Arvestatuttet efter dansk rets almindelige regler om internationalt privatret

Når en dansk skifteret har kompetence til at forestå et dødsboskifte, skal der foretages et valg af arvestatut, dvs. et valg af, hvilket lands lovgivning der skal finde anvendelse på bobehandlingen.

Arvestatuttet omfatter samtlige arveretlige regler, herunder reglerne om, hvem der er arvinger, tvangsarvinger og legale arvinger, samt reglerne om arveladers testationskompetence, udelukkelse og bortfald af arveret samt arvens fordeling mv. Der gælder dog særlige lovvalgsregler vedrørende arveretlige aftaler og formen for testamenter, jf. pkt. 3.2.3 nedenfor.

Arvestatuttet finder anvendelse på samtlige afdødes aktiver, herunder løsøre og – som hovedregel – også fast ejendom.

Arvestatuttet er efter retspraksis som udgangspunkt loven i det land, hvor arvelader sidst havde domicil. Domicil defineres i dansk ret som den stat eller det territoriale retsområde, som en person har bopæl eller ophold i, i den hensigt *varigt* at forblive der eller i det mindste uden hensigt til, at opholdet kun skal være midlertidigt. Begrebet er således ikke sammenfaldende med det processuelle hjemtingsbegreb, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor.

Afdødes domicillov fraviges dog som arvestatut, hvis arvingerne under skiftet aftaler, at dansk arveret skal finde anvendelse, medmindre arvelader i testamentet har udelukket, at dansk ret skal kunne finde anvendelse.

Afdødes domicillov fraviges endvidere som arvestatut for så vidt angår fast ejendom beliggende i en anden stat end domicilstaten, såfremt der i

denne stats lovgivning (lex situs) gælder særlige regler om arvemåden til en sådan fast ejendom.

3.2.2. Lovvalg efter den nordiske konvention om arv og skifte

I dødsboer efter danske, finske, islandske, norske og svenske statsborgere, der var bosat i et af de nordiske lande på dødsfaldstidspunktet, anvendes som udgangspunkt loven i det land, hvor afdøde havde bopæl på dødstidspunktet, jf. artikel 1, stk. 1, i den nordiske konvention om arv og skifte. Begrebet ”bopæl” forstås herved som domicil i de danske internationalprivatretnlige regler, jf. pkt. 3.2.1 ovenfor.

Herfra gælder dog den undtagelse, at en arving eller legatar, for hvem spørgsmålet har retlig betydning, kan kræve, at lovgivningen i det land, hvor afdøde var statsborger, skal anvendes, såfremt afdøde ikke inden for de sidste 5 år før sin død havde været bosat i domicilstaten.

Det er udgangspunktet i den nordiske konvention om arv og skifte, at det efter artikel 1 udpegede arvestatut finder anvendelse på samtlige arveretlige spørgsmål, medmindre det pågældende spørgsmål er særligt undtaget i konventionen.

Konventionen indeholder særlige bestemmelser om lovvalget for så vidt angår behandlingen af testamenter (artikel 8-10), arvepagter, arveafkald og dødsgaver (artikel 12), visse spørgsmål om fast ejendom (artikel 13), adoptioners arveretlige virkning (artikel 14), forbrydelse af retten til arv og arveløsgørelse (artikel 15), forældelse af retten til arv (artikel 16) samt arveladers gæld (artikel 17 og 18).

3.2.3. Særlige lovvalgsregler for testamenter

Der gælder en række særlige regler om lovvalg i sager om habilitet til at foretage testamentariske dispositioner, formgyldighed for testamentariske dispositioner og fortolkning af testamenter, jf. herved dansk international privatrets almindelige regler, Haagertestamentskonventionen² og den nordiske konvention om arv og skifte.

Spørgsmål om testators *habilitet*, hvorved forstås spørgsmålet om, hvorvidt testator har den fornødne alder og evne til at handle fornuftsmæssigt, bedømmes ifølge retspraksis efter testators domicillov på tidspunktet for oprettelsen, ændringen eller tilbagekaldelsen af testamentet.

²Jf. Bekendtgørelse nr. 459 af 14. september 1976 om ikrafttræden af Haagerkonvention af 5. oktober 1961 om lovkonflikter vedrørende formen for testamentariske dispositioner.

Formkrav for testamenter bedømmes efter Haagertestamentskonventionens regler, der finder anvendelse, uanset om testator var bosat i en kontraherende stat, og uanset om konventionens regler fører til anvendelse af loven i en kontraherende stat, jf. konventionens artikel 6.

Ifølge konventionens artikel 1 er en testamentarisk disposition formgyldig, blot formkravene i én af følgende love er opfyldt: (1) Oprettelsesstedets lov, (2) testators statsborgerskabslov ved oprettelsen eller ved død, (3) loven i testators domicilstat ved oprettelsen eller ved død, (4) loven på testators bopæl ved oprettelsen eller ved død, og – for så vidt angår fast ejendom – 5) loven i den stat, hvor ejendommen er beliggende. Ifølge konventionens artikel 2, stk. 1, finder artikel 1 også anvendelse på tilbagekaldelse af testamentariske dispositioner. Efter Haagertestamentskonventionens artikel 1, stk. 3, skal spørgsmålet om, hvorvidt testator havde domicil på et bestemt sted, afgøres efter reglerne på dette sted.

Med hensyn til *fortolkning* af et testamente antages det i retspraksis, at et testamente som udgangspunkt skal fortolkes i overensstemmelse med fortolkningsreglerne i arvestatuttet, om end der med henblik på at fastslå testators hensigt i betydeligt omfang må tages hensyn til fortolkningsprincipperne i testators domicillov på tidspunktet for den testamentariske disposition.

For testamenter omfattet af den nordiske konvention om arv og skifte gælder lovvalgsregler vedrørende gyldigheden af testamenter, der svarer til Haagerkonventionens regler, jf. artikel 8-10 i den nordiske konvention om arv og skifte.

3.3. Anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske skiftebehandlinger

3.3.1. Dansk rets almindelige regler

Dansk ret indeholder ikke lovfæstede regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede skiftebehandlinger. Dødsboskiftelovens § 3 giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser fra udenlandske domstole og myndigheder vedrørende dødsboskifte skal have bindende virkning og kunne fuldbyrdes her i riget, hvis de har sådanne virkninger i den stat, hvor afgørelsen er truffet, og anerkendelsen og fuldbyrdelsen ikke ville være åbenbart uforenelig med dansk retsorden ("ordre public"). Bemyndigelsen er ikke udnyttet.

Det antages, at en fremmed skiftebehandling anerkendes her i landet, i hvert fald når skiftet foretages i afdødes domicilland. Det må formentlig

også antages, at skiftebehandlinger, hvor den skiftende myndigheds internationale kompetence er baseret på afdødes nationalitet, anerkendes.

Den fremmede skifteret eller det fremmede bo skal dokumentere sin ret til at råde over boets aktiver og passiver i henhold til sin hjemstats lovgivning. Herefter vil retten til boets aktiver og passiver blive anerkendt her i landet. En dansk skifteret, der yder skifteretlig bistand her i landet, skal dog sikre sig, at det fornødne i forhold til afdødes gæld i Danmark er iagttaget. Også den legitimation, der følger af det udenlandske skifte for arvinger og legatarer, som på det fremmede skifte har fået udlagt aktiver, der befinder sig her i Danmark, vil blive anerkendt her i landet.

3.3.2. Den nordiske konvention om arv og skifte

Den nordiske konvention om arv og skifte indeholder bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af skiftebehandlinger omfattet af konventionen.

Ifølge konventionens artikel 28 skal anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser og forlig om ret til arv eller legat mv. afgøres efter loven i det land, hvor anerkendelse og fuldbyrdelse søges. For dansk rets vedkommende betyder det, at afgørelser i henhold til den nordiske konvention om arv og skifte anerkendes og fuldbyrdes her i landet i overensstemmelse med reglerne i den nordiske domslov³, jf. lovens § 7, stk. 1, nr. 5. Fuldbyrdelse i Danmark sker ved umiddelbar henvendelse til fogedretten, jf. § 9 i den nordiske domslov.

Det bemærkes, at reglerne i den nordiske domslov efter lovens § 7, stk. 2, ikke finder anvendelse på sager, der er omfattet af en konvention, som er gennemført i dansk ret ved lov om EF-domskonventionen m.v., herunder ved bekendtgørelse i medfør af den nævnte lovs § 15, og heller ikke i det omfang andet følger af regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser og forlig på særlige retsområder.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Som anført i pkt. 1 ovenfor er forslaget fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV (nu EUF Traktatens afsnit V). Protokollen om Danmarks stilling finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i

³ Lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986 af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav og om ændring af retsplejeloven med senere ændringer.

henhold til afsnit IV i EF-Traktaten (nu EUF-Traktatens afsnit V), vil derfor ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har på den baggrund ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forordningsforslaget blev den 12. november 2009 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Tinglysningssretten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Statsforvaltningen Hovedstaden, Statsforvaltningen Midtjylland, Statsforvaltningen Nordjylland, Statsforvaltningen Sjælland, Statsforvaltningen Syddanmark, Advokatrådet, Adoption og Samfund, Danske Advokater, Danske Bedemænd, Danske Familieadvokater, Finansrådet, Forbrugerrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af autoriserede bobestyrere, Foreningen af Familieretsadvokater, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, Isobro, Kommunernes Landsforening, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Statsforvaltningsjuristforeningen, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Syddansk Universitet (Det Samfundsvidenskabelige Institut), Aalborg Universitet (Det Samfundsvidenskabelige Institut), Aarhus Universitet (Det samfundsvidenskabelige fakultet), Copenhagen Business School og Handelshøjskolen i Århus.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret, Domstolsstyrelsen, Statsforvaltningen Nordjylland, Advokatsamfundet, Danske Dødsadvokater, Finansrådet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, Dansk Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Copenhagen Business School og Syddansk Universitet.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret, Domstolsstyrelsen, Statsforvaltningen Nordjylland, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Kommunernes Landsforening og Syddansk Universitet har ikke bemærkninger til forordningsforslaget.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at instituttet ikke har haft mulighed for at udarbejde bemærkninger inden for høringsfristen, men at instituttet finder, at spørgsmålet om diskrimination i forbindelse med testamentariske dispositioner og lovvalg bør vurderes nærmere i forbindelse med forslagets videre behandling.

5.1. Generelle bemærkninger

Advokatrådet, Copenhagen Business School og Danske Dødsboskifteadvokater har anført, at de overordnet støtter forslaget. Advokatrådet og Copenhagen Business School har bemærket, at de er enige med Kommissionen i, at forslaget vil forbedre den frie bevægelighed for personer inden for EU ved at gøre det lettere for personer med sædvanligt opholdssted inden for EU at tilrettelægge arvefaldet efter dem.

5.2. Anvendelsesområde og definitioner (kapitel I)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at anvendelsesområdet er godt defineret og støtter, at anvendelsesområdet – som også anført af Kommissionen – skal fortolkes autonomt. Advokatrådet og Copenhagen Business School har i den forbindelse foreslået, at dette fastsættes i en præambelbetragtning.

Forsikring og Pension har anført, at Forsikring og Pension antager, at forslagets undtagelse af forsikrings- og pensionsordninger fra anvendelsesområdet medfører, at afgørelsen af, hvem der er begunstiget, når forsikringstagerens arvinger er indsat som begunstiget i en police, og forsikringstageren ved sin død er bosat i udlandet, skal ske med udgangspunkt i den danske arvelov.

5.3. Kompetence (kapitel II)

5.3.1. Hovedregel om kompetence (artikel 4)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at hovedreglen i artikel 4, hvorefter der er skiftekompetence i den medlemsstat, hvor afdøde havde sit sædvanlige opholdssted på dødstidspunktet, er hensigtsmæssig, idet denne hovedregel sikrer en væsentlig tilknytning til den pågældende domstol. Advokatrådet og Copenhagen Business School har i den forbindelse foreslået, at det i en præambelbetragtning fastsættes, at begrebet ”sædvanligt opholdssted” skal fortolkes autonomt.

Danske Dødsboadvokater har anført, at udgangspunktet om, at det er retterne i den medlemsstat, hvor arvelader havde sit sædvanlige opholds-

sted på dødstidspunktet, der er kompetente, stort set svarer til reglen i dødsboskiftelovens § 2, og at det vil være velkomment, hvis de øvrige medlemsstater indfører tilsvarende regler.

5.3.2. Henvisning (artikel 5)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at muligheden for efter artikel 5 at foretage henvisning, jf. pkt. 2.2.2 ovenfor, er fornuftig.

5.3.3. Kompetence på andet grundlag (artikel 6)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at forslaget artikel 6 om kompetence på andet grundlag er hensigtsmæssig, men at retterne i den medlemsstat, hvori afdøde havde domicil på dødstidspunktet, også bør have (en subsidiær) kompetence til at behandle sagen. Denne kompetenceregulering bør indsættes som artikel 6, litra b.

Danske Dødsboadvokater har anført, at det er fornuftigt, at artikel 6, litra c, giver en medlemsstat subsidiær skiftekompetence, når afdøde ikke havde sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat, men hvor en arving eller legater har sit sædvanlige opholdssted i medlemsstaten. Danske Dødsboadvokater har endvidere anført, at det synes fornuftigt at knytte denne skiftekompetence til, at der skal skiftes aktiver, der befinder sig i medlemsstaten. Herved sikres, at en afdød persons bo kan skiftes i en medlemsstat, selv om afdøde på dødstidspunktet havde sit sædvanlige opholdssted i et tredjeland. En sådan mulighed findes ikke i dansk ret.

5.3.4. Konnekse krav (artikel 14)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at udtrykket ”indbyrdes sammenhængende krav” bør anvendes i stedet for udtrykket ”konnekse krav”, idet førstnævnte begreb konsekvent anvendes i anden civilretlig EU-lovgivning.

5.4. Lovvalg (kapitel III)

5.4.1. Enhedssystem

Danske Dødsboadvokater har anført, at forordningens enhedssystem, hvorefter en arvesag som udgangspunkt skal behandles efter én arvelov, der som udgangspunkt er loven i den medlemsstat, der har skiftekompe-

tence, lægger sig op ad de danske regler. Dette vil forenkle bobehandlingen i en lang række boer med tilknytning til andre EU-lande.

5.4.2. Mulighed for lovvalg (artikel 17)

Advokatrådet, Copenhagen Business School og Danske Dødsboadvokater støtter, at arvelader får mulighed for at vælge, at loven i arveladers statsborgerskabsstat skal finde anvendelse i stedet for loven i den stat, hvor arvelader havde sædvanligt opholdsted på dødstidspunktet.

5.4.2. Ordre public (artikel 27)

Advokatrådet og Copenhagen Business School har anført, at reglen i artikel 27, stk. 2, er for vidtgående og bør udgå. Alternativt bør bestemmelsen kun gælde, hvor der er betydelig forskel på de to landes regler om tvangsarv.

Danske Dødsboadvokater har anført, at reglen i artikel 27 tilgodeser den fleksibilitet et samlet regelsæt bør indeholde, og at bestemmelsen ifølge bemærkningerne kun bør anvendes i undtagelsestilfælde.

5.5. Officielt bekræftede dokumenter (kapitel V)

Danske Dødsboadvokater har anført, at artikel 34, hvorefter officielt bekræftede dokumenter udstedt i en medlemsstat skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, medmindre gyldigheden af dokumenterne anfægtes efter de gældende procedurer i oprindelsesstaten, er en banebrydende regel, der formentlig vil få stor praktisk betydning. En række andre EU-lande har en meget tung procedure for anerkendelse af danske myndigheders officielt bekræftede dokumenter. Artikel 34 må forventes at minimere sådanne uforholdsmæssigt lange og komplicerede sagsbehandlingsprocedurer, og Danske Dødsboadvokater ser med forventning frem til en vedtagelse af bestemmelsen.

5.6. Europæiske arvebeviser (kapitel VI)

Danske Dødsboadvokater har anført, at et europæisk arvebevis med de oplysninger, der fremgår af forordningsforslagets bilag 1 og 2, vil være meget informativt og må forventes at blive et særdeles praktisk instrument ved behandlingen af dødsboer fremover. Såfremt forordningen vedtages, bør man fra dansk side overveje at implementere et sådant bevis i Danmark. Danske Dødsboadvokater har endvidere anført, at arvebevisets gyldighed på 3 måneder, jf. artikel 43, stk. 2, synes for kort, idet behandlingen af dødsboer med internationale aspekter ofte er ganske langvarig.

Efter Danske Dødsboadvokater opfattelse bør genparterne derfor have en gyldighed på 6 måneder.

6. Nærhedsprincippet

6.1. Kommissionens vurdering af nærhedsprincippet

Kommissionen har om forholdet til nærhedsprincippet bl.a. anført, at formålet med forslaget kun kan opfyldes i form af fælles regler, idet sådanne fælles regler er nødvendige for at sikre retssikkerhed og forudsigelighed for borgerne. Ifølge Kommissionen vil det være i strid med dette mål, hvis medlemsstaterne handler hver for sig.

6.2. Regeringens foreløbige vurdering af nærhedsprincippet

Regeringen finder på det foreliggende grundlag, at forslaget som fremsat må anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig de betragtninger, som Kommissionen er fremkommet med, jf. pkt. 6.1 ovenfor.

7. Andre landes kendte holdninger

Storbritannien og Irland har på et møde i den Civilretlige Komité den 4. januar 2010 tilkendegivet, at de ikke ønsker at deltage i vedtagelsen eller anvendelsen af forordningen, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i disse medlemsstater.

Der foreligger ikke i øvrigt officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Danmark deltager på grund af forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Overordnet set må fælles regler for de andre EU-lande om retternes kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse mv. forventes at ville gøre behandlingen af arvesager med et grænseoverskridende element mindre kompleks.

Fra dansk side er man derfor overordnet set positivt indstillet over for forslaget.

Det bemærkes dog, at indholdet af visse af forslaget elementer, herunder navnlig det europæiske arvebevis, endnu ikke er nærmere fastlagt.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 1. februar 2010.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Et foreløbigt nærhedsnotat vedrørende forslaget blev fremsendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 11. november 2009 og et grundnotat blev fremsendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 8. februar 2010.

Dagsordenspunkt 9: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemførelse af artikel 10 i De Forenede Nationers protokol om skydevåben og fastsættelse af udførselstilladelse samt indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil (KOM (2010) 273 endelig)

Nyt notat.

Resumé

Formålet med forordningsforslaget er at fastlægge regler for udførselstilladelse samt indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben (herunder dele, væsentlige komponenter og ammunition hertil) med henblik på gennemførelse af artikel 10 i FN's våbenprotokol. Forslaget omfatter alene skydevåben mv. til civil brug, der udføres fra EU's toldområde til eller gennem tredjelande. Forslaget forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget kan have statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man overordnet set positivt indstillet over for forslaget. Forslaget vurderes at være omfattet af EU's enekompetence.

Sagen er endnu ikke på dagsordenen for et rådsmøde, men forventes vedtaget ved en førstelæsningsaftale med Europa-Parlamentet. Med henblik herpå forventes sagen behandlet på et snarligt møde i Coreper.

1. Baggrund

I overensstemmelse med Rådets afgørelse 2001/748/EF af 16. oktober 2001 undertegnede Kommissionen FN's våbenprotokol på Fællesskabets vegne den 16. januar 2002.

Med henblik på at Kommissionen senere kan fremsætte forslag om ratifikation af FN's våbenprotokol på Unionens vegne, har Kommissionen den 31. maj 2010 fremsendt et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemførelse af artikel 10 i De Forenede Nationers protokol om skydevåben og fastsættelse af udførselstilladelse samt indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil (FN's våbenprotokol) til Rådet og Europa-Parlamentet. Forslaget er modtaget i Rådet den 1. juni 2010.

Artikel 10 i FN's våbenprotokol forpligter de kontraherende stater til at etablere og opretholde et effektivt system med tilladelser til udførsel og indførsel samt forholdsregler vedrørende international transit af skydevåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til forordning er fremsat med hjemmel i artikel 207 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), hvorefter Europa-Parlamentet og Rådet ved forordning efter den almindelige lovgivningsprocedure vedtager foranstaltninger til fastlæggelse af rammerne for gennemførelsen af den fælles handelspolitik.

Formålet med forordningsforslaget er at fastlægge regler for en ordning med udførselstilladelser samt indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben mv. med henblik på en delvis gennemførelse af artikel 10 i FN's våbenprotokol.

Forordningsforslaget gælder kun for skydevåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil til civil brug og ikke for skydevåben, som specifikt er beregnet til militære formål. Forslaget gælder endvidere kun for handel med eller overførsel af skydevåben til tredjelande og vedrører derfor ikke overførsel af skydevåben mv. inden for Unionen.

Forordningsforslaget opstiller en række nærmere krav til udstedelsen af udførselstilladelser, herunder dokumentationskrav, regler om tidsmæssig gyldighed mv. Forslaget indebærer endvidere en række pligter for medlemsstaterne til at udveksle informationer om udførsler af skydevåben, for at sikre at forordningens foranstaltninger gennemføres effektivt.

På baggrund af de hidtidige drøftelser af sagen på arbejdsgruppeniveau har formandskabet fremsat en række kompromisforslag. Det seneste kompromisforslag, der fortsat er under behandling på arbejdsgruppeniveau, indeholder visse ændringer i forhold til Kommissionens oprindelige forslag, som er gennemgået ved grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg den 22. juli 2010. Gennemgangen nedenfor relaterer sig til formandskabets seneste kompromisforslag.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Emne, definitioner og anvendelsesområde (forslagets kapitel I)

Ifølge forslagets artikel 1 er formålet med forordningen at fastlægge regler for udførselstilladelse, indførsels- og transitforanstaltninger for sky-

devåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil med henblik på gennemførelse af artikel 10 i FN's våbenprotokol.

Forslagets artikel 2 indeholder en række definitioner af betydning for forordningen, herunder af hvad der forstås ved skydevåben, dele, væsentlige komponenter, ammunition, deaktiverede skydevåben, udførsel, person, eksportør, Unionens toldområde, udførselsangivelse, midlertidig udførsel, transit, udførselstilladelse, ulovlig handel samt sporing.

Det bemærkes, at definitionen på udførselstilladelser opregner tre alternative typer af tilladelser, der opererer med en eller flere udførsler til en eller flere modtagere.

I artikel 3 er der anført en række specifikke undtagelser, som forordningen ikke finder anvendelse på. Det drejer sig om følgende:

- a) transaktioner mellem stater eller statsoverførsler
- b) skydevåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil, hvis de er specielt konstrueret til militær anvendelse, og under alle omstændigheder er fuldautomatiske skydevåben undtaget
- c) skydevåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil, når de er beregnet til væbnede styrker, politiet og offentlige myndigheder i medlemsstaterne
- d) deaktiverede skydevåben
- e) antikke skydevåben, forudsat at de ikke er fremstillet efter 1899

2.2.2. Udførselstilladelse, procedurer og kontroller (forslagets kapitel II)

I artikel 4 fastlægges den generelle forpligtelse til at kræve en tilladelse for udførsel af skydevåben, herunder dele og væsentlige komponenter, samt ammunition hertil, som er opført i bilag I til forslaget. En sådan tilladelse erhverves hos de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor eksportøren er etableret eller er bosiddende, og skal udformes i overensstemmelse med skabelonen i forslagens bilag II.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4 bis bemyndiges til at vedtage delegerede retsakter med henblik på at ændre forslagens bilag I, så bilaget stemmer overens med

bilag I i henholdsvis forordning om told- og statistiknomenklaturen og Den Fælles Toldtarif samt Rådets direktiv 91/477/EØF af 18. juni 1991 om erhvervelse og besiddelse af våben (våbendirektivet). Baggrunden herfor er, at forslagets bilag I bygger på bilagene i de pågældende EU-retsakter.

Artikel 4 bis fastsætter rammerne for Kommissionens beføjelser i forbindelse med udstedelsen af delegerede retsakter.

Artikel 5, stk. 1, forpligter medlemsstaterne til ikke at udstede udførselstilladelser, før det er kontrolleret, at:

- a) indførselstredjelandet har autoriseret indførslen, og
- b) eventuelle transittredjelande senest inden forsendelsen har givet skriftlig meddelelse om, at de ingen indvendinger har mod transitten.

Kravet om, at der skal foreligge transitsamtykke i litra b gælder dog ikke i forbindelse med forsendelser ad sø- og luftvej og gennem havne og lufthavne i tredjelande, når varepartiet forbliver under toldkontrol, ligesom det ikke gælder ved midlertidige udførsler.

Det fremgår i øvrigt af artikel 5, stk. 2, at medlemslande kan beslutte, at det pågældende transittredjeland anses for at have givet sit stiltiende samtykke til transitten, hvis der ikke er kommet indvendinger mod transitten senest tyve arbejdsdage fra den dag, hvor den skriftlige anmodning om transit er indgivet af eksportøren.

Efter den foreliggende bestemmelse har medlemsstaterne således mulighed for at vælge, om man vil benytte sig af en ordning med stiltiende samtykke eller ej.

I henhold til artikel 5, stk. 3, påhviler det eksportøren at give myndigheden, som er ansvarlig for udstedelsen af udførselstilladelsen, de dokumenter, der er nødvendige for at kunne bevise, at det importerende tredjeland har autoriseret indførslen, og at transittredjelandet ingen indvendinger har mod transitten eller har givet sit stiltiende samtykke hertil.

Gyldighedstiden for en udførselstilladelse kan aldrig være længere end importtilladelsens gyldighedstid. Hvis importtilladelsen ikke angiver en gyldighedstid, må udførselstilladelsen ikke gives en kortere gyldighedstid end seks måneder, jf. artikel 5, stk. 4.

Af hensyn til at kunne spore de pågældende skydevåben fastlægges det i artikel 6, stk. 1, at udførselstilladelsen og indførselstilladelsen samt den ledsagende dokumentation tilsammen skal indeholde en række nærmere oplysninger.

Artikel 7 indeholder en forenklet procedure, som fritager eksportøren fra kravet om tilladelse i følgende tilfælde:

- Reeksport (i forbindelse med midlertidig indførsel) i forbindelse med evaluering, udstilling uden salg og reparation af skydevåben under særlig toldprocedure, forudsat at ejerskabet til våbnet ikke overgår til en anden person, og at våbnet reeksporteres til selvsamme person.
- Reeksport (i forbindelse med transit) i forbindelse med midlertidig opbevaring af skydevåben fra de bliver indført til de bliver udført igen.
- Midlertidig udførsel i forbindelse med evaluering, udstilling uden salg og reparation, forudsat at eksportøren godtgør sin lovlige adgang til våbnene og eksporterer dem under særlige toldprocedurer. Medlemsstaterne kan fastsætte krav om, at eksportøren skal garantere, at våbnene vil blive reimporteret.

Midlertidig udførsel af skydevåben og ammunition til jagt og sportsskydning. Bestemmelsen fastsætter regler om, hvilke dokumenter en jæger eller konkurrenceskytte kan benytte i den forbindelse, alt efter om den pågældende udrejser fra sit hjemland eller et andet land i EU til et tredjeland

forbindelse med udrejse fra et andet land end hjemlandet vil myndighederne i udrejselandet i tilfælde af mistanke have en forpligtelse til at underrette myndighederne i vedkommendes hjemland om, at en midlertidig udførsel af våben har fundet sted samt nærmere oplysninger herom.

Det fremgår af artikel 8, at medlemsstaterne, når de træffer beslutning om, hvorvidt de skal udstede en udførselstilladelse, skal tage hensyn til alle relevante forhold, herunder forpligtelser som følge af internationale udførselskontrolordninger og traktater, hensyn som følge af national udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP, samt den tiltænkte endelige anvendelse, modtageren og faren for omdirigering af varerne.

Endvidere skal eventuelle forpligtelser og sanktioner, herunder våbenembargoer, vedtaget af Rådet, OSCE og FN respekteres.

Efter artikel 9, stk. 1, skal medlemsstaterne

- a) afslå at udstede en udførselstilladelse, hvis personen, der ansøger om en sådan tilladelse, ikke har en ren straffeattest på grund af ulovlig handel med skydevåben mv. eller på grund af andre forbrydelser, der kan straffes med minimum fire års fængsel.
- b) annullere, suspendere, ændre eller tilbagekalde en udførselstilladelse, hvis betingelserne for udstedelsen ikke længere er til stede.

Denne bestemmelse berører ikke eventuelle strengere regler efter national ret.

En medlemsstat skal informere de kompetente myndigheder i de andre medlemsstater om eventuelle afslag, annulleringer, suspensioner og tilbagekaldelser af tilladelser, jf. artikel 9, stk. 2.

Artikel 9, stk. 3, indeholder en forpligtelse for medlemsstaternes kompetente myndigheder til inden udstedelsen af en udførselstilladelse at tage alle afslag i henhold til forordningen, som de har fået meddelelse om, i betragtning, for at klarlægge om en tilladelse er blevet afslået i en eller flere andre medlemsstater til en i alt væsentligt identisk transaktion. Dvs. udførsler med tilnærmelsesvis identiske skydevåben mv. til den samme importør eller modtager.

Artikel 10 indebærer, at medlemsstaterne i overensstemmelse med deres gældende nationale lovgivning eller praksis – i mindst 10 år – skal opbevare alle de oplysninger om skydevåben mv., som er nødvendige for at kunne spore og identificere våbnene med henblik på at kunne forebygge og afsløre ulovlig handel. Sådanne oplysninger skal omfatte sted, udstedelses- og udløbsdato for udførselstilladelsen, udførselslandet, indførselslandet, i givet fald transittredjelande, modtageren, slutmodtageren, hvis det vides på tidspunktet for forsendelsen, og beskrivelsen og mængden af produkterne, herunder mærkningen af dem. Bestemmelsen finder dog ikke anvendelse på midlertidig overførsler som anført i artikel 7.

Ifølge artikel 11, stk. 1 og 2, kan medlemsstaterne anmode indførselstredjelandet om at bekræfte modtagelsen af den afsendte forsendelse, og efter anmodning underretter medlemsstaterne udførselstredjelandet om

modtagelsen i Unionens toldområde af den afsendte forsendelse af skydevåben mv.

Efter artikel 12 forpligtes medlemsstaterne til så vidt muligt at træffe alle nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at tilladelsesprocedurerne er sikre, og at autenticiteten af tilladelsesdokumentet kan verificeres eller valideres.

Med henblik på at sikre at forordningen anvendes korrekt, forpligtes medlemsstaterne efter artikel 13 til at træffe de nødvendige og forholdsmæssige foranstaltninger for at sikre, at myndigheder kan indsamle oplysninger og fastslå, om kontrolforanstaltningerne vedrørende udførsel anvendes korrekt.

Artikel 14 bestemmer, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af forordningen og træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning.

2.2.3. Toldprocedure (forslagets kapitel III)

Artikel 15 og 16 indeholder nærmere regler for toldproceduren, herunder at eksportøren skal føre bevis for, at der foreligger behørig udførselstilladelse.

2.2.4. Administrativt samarbejde (forslagets kapitel IV)

Artikel 17 regulerer det administrative samarbejde. Det fremgår bl.a. heraf, at medlemsstaterne i samarbejde med Kommissionen skal etablere et direkte samarbejde og sikre udveksling af oplysninger mellem de kompetente myndigheder med henblik på at øge effektiviteten af de foranstaltninger, der fastlægges ved forordningen.

2.2.5. Almindelige og afsluttende bestemmelser (forslagets kapitel V)

Artikel 18 fastslår, at der skal nedsættes en koordinationsgruppe for udførsel af skydevåben, der skal undersøge de spørgsmål, der rejses vedrørende anvendelse af forordningen.

Artikel 19 regulerer medlemsstaternes forpligtelser til at underrette Kommissionen og hinanden om foranstaltninger truffet til forordningens gennemførelse. Endvidere indeholder artikel 19 en klausul om fornyet gennemgang af forordningen hvert femte år.

Artikel 20 indeholder bestemmelser om forordningens ikrafttræden og anvendelse.

3. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

3.1. Gældende dansk ret

Efter våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 1, 2 og 6, og våbenbekendtgørelsens § 28, jf. våbenlovens § 6, stk. 5, er det som udgangspunkt forbudt – uden tilladelse i hvert enkelt tilfælde fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil – at udføre skydevåben samt genstande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil, og ammunition samt dele specielt konstrueret eller modificeret hertil.

Tilladelse udstedes som udgangspunkt af Justitsministeriet. Politiet meddeler dog tilladelse til udførelse af visse våben, herunder våben til jagt, fiskeri og konkurrenceskydning, samt dele og ammunition hertil, til Færøerne og Grønland, de nordiske lande og EU-medlemslandene, jf. våbenbekendtgørelsens § 28, stk. 2.

Forbuddet i våbenlovens § 6, stk. 1, mod udførelse af våben uden tilladelse gælder efter våbenlovens § 8, stk. 2, ikke for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, eller militære myndigheders midlertidige udførelse af udrustning og materiel med henblik på reparation og vedligeholdelse. Efter våbenlovens § 9, stk. 1, gælder forbuddet i våbenlovens § 6, stk. 1, heller ikke for politiet.

Der gælder endvidere visse undtagelser for udførelse af våben til jagt og konkurrenceskydning samt ammunition hertil, jf. våbenbekendtgørelsens § 28, stk. 1, jf. § 30.

Det fremgår således af våbenbekendtgørelsens § 30, stk. 1, at våben til brug ved jagt, fiskeri og konkurrenceskydning samt ammunition hertil i rimeligt omfang til brug under ophold i indtil 3 måneder i et land, der ikke er medlem af EU, kan udføres og genindføres. Det er dog en betingelse, at en særlig blanket afleveres til nærmeste toldekspedition ved ud- og indrejsen.

Udførelse af skydevåben mv. uden tilladelse (eller dispensation), jf. våbenlovens § 6 straffes i medfør af våbenlovens § 10, stk. 1, med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Er der tale om forsætlig udførsel af skydevåben under særlig skærpende omstændigheder kan forholdet henføres under straffelovens § 192 a, stk. 1, hvor strafferammen er fængsel fra 1 år indtil 6 år. Sker overtrædelsen af § 192 a med forsæt til terrorisme er strafferammen fængsel indtil livstid i medfør af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 6.

Lov om anvendelse af visse af Den Europæiske Unions retsakter om forbindelser til tredjelande mv. (herefter bemyndigelsesloven), der hører under Økonomi- og Erhvervsministeriet, indeholder i § 2, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter den, der foretager handlinger i strid med bestemmelser, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af Den Europæiske Unions forordninger efter artikel 207 om ind- og udførsel i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.

3.2. Fremgangsmåden ved behandling af ansøgninger om overførsel af skydevåben mv.

Der er ikke fastsat generelle retningslinjer for, hvornår en udførselsansøgning skal imødekommes eller afslås. Dette afhænger af en konkret vurdering af den enkelte ansøgning. I praksis meddeles ikke særskilt tilladelse til hver enkelt udførsel, men hver enkelt udførsel skal være dækket af en udførselstilladelse. Der er imidlertid ikke almindelig adgang til at udstede generelle udførselstilladelser, hvorefter der kan udføres et ikke nærmere angivet antal skydevåben.

I praksis fører Danmark en tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport, bl.a. gennem en restriktiv anvendelse af kriterierne i EU's Fælles Regler for våbeneksport. Eksportansøgninger vurderes desuden under hensyn til de øvrige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde. Der udstedes ikke eksporttilladelse i strid med en våbenembargo vedtaget i FN, OSCE eller EU.

Ansøgninger om udførselstilladelse skal ledsages af forskellige former for dokumentation, der varierer med udførsels karakter. Dokumentationskravene er beskrevet i Udenrigsministeriets rapport om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark 2009, s. 19 ff.

Det fremgår heraf, at der ved udførsel af mindre partier håndskydevåben og ammunition (indtil 100 stk. almindelige håndskydevåben, 5 stk. maskinpistoler eller 10.000 stk. patroner) til modtagere, der ikke er statsinstitutioner, skal fremlægges et internationalt importcertifikat, konkret eller generel indførselstilladelse eller en erklæring fra den kompeten-

te myndighed i modtagerlandet om, at man ikke har nogen indvendinger mod, at Justitsministeriet udsteder udførselstilladelse. Herudover skal ansøgeren underskrive en erklæring (»lille erklæring«) om, at det pågældende parti kun vil blive afsendt til den pågældende køber i det anførte land eller til en anden af køberen skriftligt angivet adresse, og at ansøgeren er bekendt med strafansvaret efter straffelovens § 163. Endelig skal det dokumenteres, at eventuelle transitlande er indforstået med transitten.

Ved udførsel af større partier håndskydevåben og ammunition (mere end 100 stk. almindelige håndskydevåben, 5 stk. maskinpistoler eller 10.000 stk. patroner) til modtagere, der ikke er statsinstitutioner, sondres der mellem udførsel til lande, der udsteder internationalt importcertifikat og ankomstbevis, og udførsel til lande, der ikke har tilsluttet sig denne eksportkontrolordning. Ved udførsel til lande, der bruger internationalt importcertifikat og ankomstbevis, skal ansøgeren fremlægge internationalt importcertifikat fra modtagerlandet samt en erklæring (»stor erklæring«) om:

- at det pågældende vareparti kun vil blive afsendt til den i certifikatet anførte køber og adresse eller til en anden af køber skriftligt angivet adresse,
- at ansøgeren ved varens afsendelse vil afkræve køberen et af myndighederne i importlandet udstedt ankomstbevis, der viser at varepartiet er blevet underkastet importlandets bestemmelser vedrørende udenrigshandel,
- at ansøgeren efter modtagelsen af ankomstbeviset vil fremsende dette til Justitsministeriet, og
- at ansøgeren er bekendt med strafansvaret efter straffelovens § 163.

Endelig skal det dokumenteres, at eventuelle transitlande er indforstået med transitten, og efter omstændighederne kræves tillige en slutbrugererklæring.

Ved udførsel til lande, der ikke bruger internationalt importcertifikat og ankomstbevis, skal ansøgeren fremlægge den oven for anførte »lille erklæring« samt konkret indførselstilladelse fra modtagerlandet. Endvidere kræves efter omstændighederne slutbrugererklæring.

Der stilles de samme dokumentationskrav ved midlertidige udførsler af håndskydevåben.

Ved udførsel til statsinstitutioner er der særligt lempelige dokumentationskrav.

I det omfang Justitsministeriet udsteder tilladelser til udførsel af skydevåben eller ammunition, sender ministeriet kopi af tilladelsen til Rigspolitiet med henblik på via Interpol at underrette modtagerlandets myndigheder.

Ved udførsel til lande, der ikke er medlemmer af EU, skal tilladelsen forevises for det danske toldvæsen til afskrivning og herefter returneres til Justitsministeriet.

Gyldighedstiden for udførselstilladelser udstedt af Justitsministeriet fastsættes typisk til to år, når tilladelsen vedrører udførsel til EU- og NATO-lande, og et år, når tilladelsen vedrører udførsel til andre lande. Udførselstilladelser vil imidlertid blive meddelt med en kortere gyldighedstid, hvis de konkrete forhold tilsiger det. Gyldighedstiden for udførselstilladelser udstedt af politiet kan maksimalt fastsættes til seks måneder.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

En forordning er ifølge artikel 288 i TEUF almen gyldigt bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hvert EU-medlemsland.

Forslaget forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser, da det bl.a. vil være nødvendigt at fastsætte nærmere regler om sanktioner for overtrædelse af forordningen, jf. forslagets artikel 14, såfremt den nuværende strafferamme i våbenloven ønskes opretholdt i eksportsager, der fremover omfattes af forordningen. Alternativt vil overtrædelser af forordningen alene kunne straffes med bøde i medfør af bemyndigelsesloven.

4.2. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne

Som det fremgår af høringssvarene nedenfor, har Rigspolitiet peget på, at systemmæssige ændringer af Politiets Våbenregister forventes at koste 750.000 kr. De systemmæssige ændringer vurderes at svare til de ændringer, som med lov nr. 538 fra 2010 alligevel forudsættes foretaget med henblik på at kunne registrere de fornødne oplysninger i henhold til

FN's våbenprotokol og EU's våbendirektiv II. Som forudsat i bemærkningerne til lov nr. 538 fra 2010, vil udgifterne blive afholdt inden for politiets eksisterende ramme.

Navnlig i relation til den foreslåede informations- og konsultationsmekanisme i artikel 9, stk. 2 og 3, bemærkes, at det ikke nærmere fremgår, hvordan de deri indeholdte forpligtelser forudsættes gennemført i praksis, herunder om der er behov for en (fælles) it-understøttelse og oversættelse til andre sprog. Afhængig heraf kan gennemførelse af mekanismen være forbundet med store finansielle omkostninger. Det er imidlertid ikke muligt at opgøre eventuelle statsfinansielle konsekvenser på det foreliggende grundlag. Udgifterne til informations- og konsultationsmekanismen afholdes inden for eksisterende rammer.

5. Høring

Forordningsforslaget blev den 1. juli 2010 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Rederiforening, Danske Advokater, Dansk Bøssemager og Vaabenhandlerforening, Dansk Erhverv, Danske Speditører, Danske Våbenhandleres Brancheforening, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Skibsmæglerforening, Dansk Skytte Union, Dansk Transport og Logistik, Datatilsynet, De Danske Skytteforeninger, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, DI Organisationen for erhvervslivet, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Fagligt Fælles Forbund 3F, Foreningen af Offentlige Anklagere, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Rederiforeningen af 1895, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Scandinavian Airlines, Statens Luftfartsvæsen og Vaabenhistorisk Selskab.

Advokatrådet, Dansk Land- og Strandjagt, Det Kriminalpræventive Råd, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Institut for Menneskerettigheder, Rigsadvokaten, SKAT, Vestre Landsret og Østre Landsret har ikke bemærkninger til forordningsforslaget.

Datatilsynet har antaget, at der i medfør af forslaget artikel 9, stk. 1, litra a, med en vedtagelse af forordningen vil blive en pligt for de administrerende myndigheder til at undersøge spørgsmål om strafbare forhold. Tilsynet har i den forbindelse bemærket, at det følger af persondatalovens § 8, stk. 1, at der for den offentlige forvaltning ikke må behandles oplysninger om bl.a. strafbare forhold, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver.

For så vidt angår forslaget artikel 13 går Datatilsynet endvidere ud fra, at indsamlingen af oplysninger om alle ordrer og transaktioner vedrørende skydevåben kan omfatte personoplysninger. Bestemmelsen forekommer meget bred og generel, og tilsynet finder umiddelbart, at man under henvisning til generelle databeskyttelsesretlige principper om saglighed, nødvendighed og proportionalitet i forslaget bør begrænse og/eller konkretisere, hvilke oplysninger der tænkes på, og fra hvem de skal indhentes. Der henvises i den forbindelse til persondatalovens § 5 og databeskyttelsesdirektivets artikel 6.

For så vidt angår forslaget artikel 17 finder Datatilsynet det uklart, om de underliggende oplysninger om strafbare forhold også forudsættes udvekslet. Tilsynet anbefaler, at det overvejes, om formålet kan opnås uden udveksling af detaljerede oplysninger om strafbare forhold, eller hvordan udvekslingsordningen i øvrigt begrænses mest muligt.

Rigspolitiet har bemærket, at forslaget artikel 5, stk. 2, vedrørende meddelelse af transittilladelser ved stiltiende samtykke formentlig vil kunne give anledning til visse bevismæssige problemer.

For så vidt angår forslaget artikel 6, stk. 1, litra e, vedrørende dokumentation har Rigspolitiet oplyst, at det i dag ikke er muligt at registrere transitlande i Politiets Våbenregister (PV) på en sådan måde, at de fremgår af tilladelsen. Systemmæssige ændringer i PV vil efter Rigspolitiets foreløbige skøn andrage 750.000 kr. og kan ikke forventes gennemført på mindre end seks måneder.

6. Nærhedsprincippet

Forslaget til forordningen, der alene gælder for udførsel af skydevåben, herunder dele, komponenter samt ammunition hertil, til civil brug og ikke for skydevåben, som specifikt er beregnet til militære formål, er fremsat med hjemmel i TEUF, artikel 207 (den fælles handelspolitik).

Kommissionen har i sin begrundelse for forslaget anført, at den fælles handelspolitik hører under Unionens enekompetence, jf. TEUF artikel 3, stk. 1, litra e, og at subsidiaritetsprincippet derfor ikke finder anvendelse.

Regeringen er enig i det anførte.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Den danske regering er overordnet positiv over for forslaget, der vil indebære en delvis gennemførelse af FN's våbenprotokol i EU.

Den danske regering er navnlig positiv over for forslagets bestemmelser om, at der stilles et generelt krav om, at permanent udførsel af skydevåben, dele og ammunition vil kræve en tilladelse udstedt af de kompetente myndigheder på en række nærmere betingelser.

Fra dansk side finder man det i den forbindelse vigtigt, at det sikres, at nye regler for udførselstilladelser og indførsels- og transitforanstaltninger er klare og operationelle, og at overholdelsen heraf kan kontrolleres.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet.

Forslaget blev sendt til Europa-Parlamentet den 1. juni 2010. Forslaget har været drøftet i INTA- og LIBE-udvalgene i Europa-Parlamentet. LIBE-udvalget har afgivet en udtalelse om forslaget til INTA-udvalget, som den 13. april 2011 har vedtaget en betænkning om forslaget (2010/0147(COD)).

Det fremgår bl.a. af betænkningen, at ordføreren i sin gennemgang af teksten har taget højde for såvel konsekvenserne for industrien som den offentlige sikkerhed. Ifølge en konsekvensanalyse vedrørende gennemførelsen af forordningen vil der ske en forhøjelse af omkostningerne for virksomheder og det offentlige, hvorfor det har været ordførerens opfattelse, at det var nødvendigt først og fremmest at koncentrere sig om handelsprocedureernes smidighed og effektivitet.

Overordnet set forekommer Kommissionens forslag ifølge ordføreren at være afbalanceret og klar til godkendelse med enkelte ændringer, herunder mindre sproglige præciseringer samt afkortning af sagsbehandlingsfristen og forlængelse af tilladelseernes minimumsgyldighedstid. Hertil kommer, at ordføreren har påpeget, at det alene bør være jægere og konkurrenceskytter, der nyder godt af forenklinger i form af suspension af tilladelseskravet i tilfælde af midlertidig udførsel i forbindelse med jagt og konkurrenceskydning. Aktiviteter i forbindelse med vurdering, udstilling og reparation er derimod stadig alt for åbne for misbrug og dermed for ulovlig handel med skydevåben, som er det FN-protokollen skal modvirke. I betænkningen foreslår INTA-udvalget således, at midlertidige udførsler i forbindelse med udstilling og reparation mv. alene undtages fra kravet om transitsamtykke, men ikke det almindelige tilladelseskrav.

Ordføreren har understreget betydningen af, at artikel 10 i FN's våbenprotokol finder anvendelse i alle medlemsstater for at harmonisere procedurerne og omsider etablere en fælles ordning for handel med skydevåben.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været forelagt for Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde i skriftlig høring medio maj 2011.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og retsudvalg

Forslaget blev sammen med et grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg den 22. juli 2010.

Dagsordenspunkt 10: EU's tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – status

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Det forventes, at formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil gøre status over EU's tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK). Det følger af Lissabon-Traktaten, at EU tiltræder EMRK. Kommissionen fik på den baggrund i juni måned 2010 mandat til at forhandle på vegne af EU. Forhandlingerne med Europarådet om modaliteterne for tiltrædelsen blev indledt i juli måned 2010. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttede, men der er for nylig blevet udarbejdet et udkast til tiltrædelsestraktat, som bl.a. indeholder regler om en adgang for EU til at indtræde som medindstævnt i klagesager mod medlemsstaterne, når sagerne berører EU-lovgivningen, og vice versa, om forudgående inddragelse af EU-Domstolen og om EU's deltagelse i konventionsorganerne. Sideløbende med disse forhandlinger *skal der udarbejdes et sæt EU-interne regler af betydning* for tiltrædelsen. Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Sagen forventes ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Fra dansk side er man positiv over for til sin tid at ratificere traktaten.

1. Baggrund

Med Lissabon-Traktaten besluttede EU's medlemsstater, at EU skulle tiltræde EMRK, jf. EU-Traktatens artikel 6, stk. 2. Tiltrædelsen af EMRK er dermed en del af implementeringen af Lissabon-Traktaten. Med tiltrædelsen vil Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i modsætning til i dag kunne behandle klager over EU som sådan. Tiltrædelsen af EMRK ændrer imidlertid ikke Unionens beføjelser som fastsat i EU-Traktaten og EUF-Traktaten.

Endvidere er der knyttet en protokol til Lissabon-Traktaten vedrørende EU-Traktatens artikel 6, stk. 2. Efter protokollens artikel 1 skal aftalen om EU's tiltrædelse af EMRK afspejle nødvendigheden af at bevare Unionens og EU-rettens særlige karakteristika, navnlig for så vidt angår:

a) de nærmere bestemmelser for Unionens eventuelle deltagelse i EMRK's kontrolinstanser,

b) de mekanismer, der er nødvendige for at sikre, at sager indbragt af ikke-medlemsstater samt individuelle klager henføres korrekt til medlemsstaterne og/eller Unionen afhængigt af det enkelte tilfælde.

Efter protokollens artikel 2 skal en sådan aftale sikre, at tiltrædelsen hverken berører Unionens kompetencer eller institutionernes beføjelser. Den skal sikre, at intet heri berører medlemsstaternes situation i forhold til EMRK, navnlig i forhold til protokollerne hertil, foranstaltninger truffet af medlemsstaterne, der fraviger EMRK i overensstemmelse med dennes artikel 15, og forbehold med hensyn til konventionen, som medlemsstater har taget i overensstemmelse med dennes artikel 57.

Videre følger det af protokollens artikel 3, at aftalen om EU's tiltrædelse af EMRK ikke berører EUF-Traktatens artikel 344 (hvorefter medlemsstaterne forpligter sig til ikke at søge tvister vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af EU-Traktaten og EUF-Traktaten afgjort på anden måde end fastsat i EUF-Traktaten).

Kommissionen fik på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4. juni 2010 mandat til på vegne af EU at føre forhandlingerne med Europarådet om modaliteterne for EU's tiltrædelse af EMRK. Forhandlingerne indledtes i juli måned 2010 og gennemføres i Strasbourg mellem Kommissionen og 14 medlemmer af en arbejdsgruppe nedsat af Europarådets Styringskomité vedrørende menneskerettigheder (CDDH). Danmark er ikke medlem af arbejdsgruppen.

Kommissionen gennemfører de nævnte forhandlinger på baggrund af sit mandat og i samråd med Rådets arbejdsgruppe om grundlæggende rettigheder mv. (FREMP). Sideløbende med forhandlingerne arbejdes der på at udarbejde EU-interne regler af betydning for tiltrædelsen.

Forhandlingerne er endnu ikke afsluttede, men der er for nylig blevet udarbejdet et første udkast til tiltrædelsestraktat, hvori der samtidig foretages de nødvendige konsekvensændringer i EMRK. Alle Europarådets 47 medlemsstater, herunder de medlemsstater, der ikke er medlem af EU, bl.a. Rusland og Tyrkiet, skal ratificere tiltrædelsestraktaten, før EU kan tiltræde EMRK.

Forhandlingerne forsætter og ventes i det væsentligste afsluttet under det kommende polske formandskab.

2. Indhold

Der er *for nylig* blevet udarbejdet et udkast til traktat for EU's tiltrædelse af EMRK. En forklarende rapport er tilknyttet aftaleteksten. Traktatudkastet og den tilhørende rapport er foreløbige og er således fortsat genstand for forhandlinger mellem Kommissionen og Europarådet.

Det foreliggende udkast til traktat for EU's tiltrædelse af EMRK indeholder bl.a. følgende hovedelementer:

2.1. Adgang for EU til at indtræde som medindstævnt i klagesager mod medlemsstaterne, når sagerne berører EU-lovgivningen, og vice versa

Forslaget til tiltrædelsestraktaten lægger op til, at EU i visse tilfælde skal kunne indtræde som medindstævnt i en klagesag anlagt mod en medlemsstat, ligesom en medlemsstat i visse tilfælde skal kunne indtræde i en klagesag anlagt mod EU. Den medindstævnte er herefter part i sagen og kan afgive indlæg.

EU kan indtræde som medindstævnt i en sag anlagt mod en medlemsstat i tilfælde, hvor den handling eller undladelse, som klagesagen vedrører, ikke kunne have været undgået, uden at den indklagede medlemsstat derved ville have tilsidesat en forpligtelse i henhold til EU-lovgivningen.

En medlemsstat vil have mulighed for at indtræde som medindstævnt i en klagesag anlagt imod EU, hvis sagen vedrører en handling eller undladelse, som ikke kunne have været undgået, uden at EU derved ville have tilsidesat en forpligtelse i henhold til EU-ret på traktatniveau, som alene kan ændres ved aftale mellem EU-medlemsstaterne.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol kan i disse sager beslutte, at parterne holdes fælles ansvarlige for en eventuel krænkelse af konventionen.

2.2. Forudgående inddragelse af EU-Domstolen

Inden Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol afgør en klagesag, hvori EU er indtrådt som medindstævnt, skal EU-Domstolen have mulighed for at træffe afgørelse om den omhandlede EU-lovgivnings overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, såfremt en sådan afgørelse ikke allerede måtte være truffet.

For at undgå unødige forsinkelser af klagesagen ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol skal EU-Domstolen i disse sager træffe afgørelse efter en hasteprocedure.

2.3. EU's deltagelse i konventionsorganerne

EU får en dommer ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, og EU kan deltage med stemmeret i møderne i Europarådets Ministerkomité, når komitéen udøver sine funktioner i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

En delegation fra Europa-Parlamentet kan deltage med stemmeret i møderne i Europarådets Parlamentariske Forsamling, når forsamlingen udøver sine funktioner i forhold til valg af dommere.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre nærmere for gældende ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen forventes ikke at medføre ændringer af gældende dansk ret, men EU's tiltrædelse af EMRK vil til sin tid skulle ratificeres af Danmark. Sagen vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen forventes ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Det følger af Lissabon-Traktaten, som alle medlemsstater har ratificeret, at EU skal tiltræde EMRK, jf. EU-Traktatens artikel 6, stk. 2.

Den generelle forventning er på den baggrund, at alle medlemsstater vil være positivt indstillede over for til sin tid at ratificere traktaten om EU's tiltrædelse af EMRK. Der foreligger ikke herudover officielle udmeldinger fra medlemsstaterne.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Den danske regering er positivt indstillet over for til sin tid at ratificere traktaten om EU's tiltrædelse af EMRK.

9. Europa-Parlamentet

Efter EUF-Traktatens artikel 218, stk. 6, kræver en rådsafgørelse om Unionens tiltrædelse af EMRK Europa-Parlamentets godkendelse.

10. Juridisk Specialudvalg og Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 28. maj 2010 forud for vedtagelsen af Kommissionens mandat til på vegne af EU at føre forhandlingerne om EU's tiltrædelse af EMRK med Europarådet. Sagen blev i den forbindelse forelagt for Folketingets Retsudvalg til orientering den 27. maj 2010.

Sagen blev senest forelagt Europaudvalget og Retsudvalget til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 11.-12. april 2011. Punktet blev imidlertid taget af rådsmødedagsordenen umiddelbart før mødet.

Dagsordenspunkt 11: SIS II - statusorientering

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Kommissionen forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 9.-10. juni 2011* at orientere om status for SIS II-projektet. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning. Sagen om status for SIS II har ikke i sig selv selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til statusorienteringen.

1. Baggrund

På grundlag af drøftelserne på det uformelle rådsmøde i Prag den 15.-16. januar 2009 vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 26.-27. februar 2009 en række rådskonklusioner om, hvordan man fremover kan sikre den nødvendige fremdrift i SIS II-projektet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. juni 2009 blev det besluttet at fortsætte arbejdet med udviklingen af SIS II. Rådet fastholdt dog muligheden for i stedet for SIS II at udvikle et mindre avanceret system (SIS 1+RE), hvis en række nærmere bestemte tekniske milepæle for udviklingen af SIS II ikke nås. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november og 1. december 2009 fremlagde Kommissionen en opdateret statusrapport for arbejdet med SIS II om første milepælstest, videreudviklingen af SIS II og beredskabsplanen i tilfælde af manglende overholdelse af milepælene. I forlængelse heraf vedtog Rådet på samme rådsmøde en række rådskonklusioner, som bl.a. betød, at fristen for første milepælstest blev rykket til den 29. januar 2010.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 23. april 2010 forelå det endelige resultat fra den første milepælstest. Der blev på den baggrund opnået enighed om nogle rådskonklusioner, der indebærer, at udviklingen af SIS II skal fortsætte på grundlag af det nuværende SIS II-projekt.

På rådsmødet den 3.-4. juni 2010 orienterede Kommissionen om status for SIS II-projektet i forbindelse med, at der blev fremlagt en foreløbig samlet overordnet tidsplan for projektet.

På rådsmødet den 7.-8. oktober 2010 blev der vedtaget rådskonklusioner om, at Rådet noterede sig Kommissionens samlede overordnede tidsplan og samlede budgetoverslag.

Kommissionen har efterfølgende fremsendt et uddybende skema over omkostningerne forbundet med udviklingen af det centrale system.

Det fremgår af den fremlagte tidsplan, at der indtil 2011 vil ske færdiggørelse af specifikationerne, hvorefter systemet teknisk skal udvikles til og med første kvartal af 2011. Frem til midten af 2012 skal der foretages test både af det centrale og af de nationale systemer. Afslutningen på disse tests vil være gennemførelsen af den såkaldte anden milepælstest og en mere omfattende test, som forventes afsluttet i midten af 2012. Fra midten af 2012 vil man udføre en række prøveoverførsler af testdata efterfulgt af reelle dataoverførsler i fjerde kvartal af 2012. SIS II forventes på nuværende tidspunkt at være i drift i første kvartal af 2013. Det fremgår af Kommissionens budgetoverslag, at videreudviklingen af systemet medfører yderligere omkostninger på ca. 13 millioner euro mere end hidtil anslået. Disse merudgifter, som vil blive afholdt over EU-budgettet, skyldes hovedsagligt kravet om udvidelse af systemets kapacitet som følge af de nye medlemslandes opkobling til systemet.

På rådsmødet den 11.-12. april 2011 orienterede Kommissionen om status for projektet. Kommissionen oplyste, at man fortsat overholder den tids- og budgetplan, som medlemsstaterne noterede sig i forbindelse med rådsmødet i oktober 2010.

Lissabon-traktaten

Udviklingen af SIS II vedrører både EU-samarbejdet på grundlag af TEF afsnit IV om visum, asyl og indvandring mv. (tidligere søjle 1) og EU-samarbejdet på grundlag af TEU afsnit VI om politi og strafferet (tidligere søjle 3).

Med Lissabon-traktatens ikrafttræden overførtes det mellemfolkelige samarbejde om politi og strafferet til det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender efter reglerne i TEF afsnit IV (3. del, afsnit V, i ”Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde”, TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder dermed anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Retsakter på området for politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager, der er vedtaget inden Lissabon-traktatens ikrafttræden, er derimod fortsat bindende for og finder anvendelse i Danmark (på mellemfolkeligt grundlag). Det vil bl.a. gælde rådsafgørelse 2001/886/RIA af 6. december 2001 om udviklingen af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II) og rådsafgørelse 2007/533/RIA af 12. juni 2007 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II).

I det omfang Rådet fremover træffer foranstaltning om et forslag om eller initiativ til udbygning af Schengen-reglerne efter bestemmelserne i TEUF, 3. del, afsnit V, træffer Danmark, i henhold til protokollens artikel 4, inden seks måneder foranstaltning om, hvorvidt Danmark vil gennemføre denne foranstaltning i dansk lovgivning. En dansk beslutning herom vil skabe en folkeretlig forpligtelse mellem Danmark og de øvrige medlemsstater (og associerede Schengen-lande).

2. Indhold

Kommissionen har som nævnt fremlagt en samlet overordnet tidsplan og et budgetoverslag, som Rådet den 7.-8. oktober 2010 noterede sig ved vedtagelse af skriftlige konklusioner.

Kommissionen har endvidere fremlagt et uddybende skema over de omkostninger, der er forbundet med udviklingen af det centrale system.

Kommissionen forventes på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 at orientere om status for projektet.

3. Gældende dansk ret

Sagen om status for SIS II giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen om status for SIS II har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det bemærkes, at de yderligere omkostninger på ca. 13 millioner euro til videreudvikling af systemet, der som nævnt vil blive afholdt over EU-budgettet, muligvis vil ske i form af omprioriteringer. Kommissionen har oplyst, at det således ikke forventes, at medlemsstaterne skal afholde merudgifter.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for spørgsmålet om status for SIS II.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventes man som nævnt at kunne tage Kommissionens statusorientering til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har den 22. oktober 2009 afgivet beslutning om fremskridt i etableringen af SIS II.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen om SIS II har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 16. maj 2011*.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen om SIS II har løbende været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg til orientering, senest forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 11.-12. april 2011*.

Dagsordenspunkt 12: Bulgariens og Rumæniens indtræden i det fulde Schengen-samarbejde

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Sagen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen. Der foreligger offentlige tilkendegivelser om sagen fra Finland, Frankrig og Tyskland. *Formandskabet orienterede på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011 om status for Bulgariens og Rumæniens optagelse i det fulde Schengen-samarbejde. På rådsmødet den 9.-10. juni 2011 forventes en drøftelse af spørgsmålet om Bulgariens og Rumæniens optagelse i Schengen-samarbejdet. Det er endnu ikke endeligt afklaret, hvorvidt der på rådsmødet vil blive fremlagt rådskonklusioner om Bulgariens og Rumæniens optagelse i det fulde Schengen-samarbejde.*

1. Baggrund

1.1. Schengen-samarbejdet og Bulgariens og Rumæniens tiltræden til EU

Bulgariens og Rumæniens indtræden i EU den 1. januar 2007 blev i Danmark gennemført ved lov nr. 1156 af 25. november 2006 om Den Europæiske Unions udvidelse med Bulgarien og Rumænien. Da de to lande blev medlemmer af EU, blev de Schengen-regler, der hænger direkte sammen med afskaffelsen af personkontrollen ved de indre grænser, ikke sat i kraft i forhold til de to lande.

Det følger af den protokol, der er tilknyttet EU-tiltrædelsestraktaten for Bulgarien og Rumænien, at Rådet afgør, hvornår den indre grænsekontrol i forhold til de to medlemsstater ophæves.

Denne afgørelse kan først træffes, når det i overensstemmelse med de relevante Schengen-evalueringsprocedurer er sikret, at Bulgarien og Rumænien fuldt ud lever op til det regelsæt, der gælder for Schengen-lande (det såkaldte Schengen-acquis). Afgørelsen om ophævelse af den indre grænsekontrol træffes med enstemmighed af Rådet efter høring af Europa-Parlamentet.

1.2. Schengen-evaluering af Bulgarien og Rumænien

1.2.1. Generelt

Med henblik på at vurdere, om Bulgarien og Rumænien lever op til det nævnte regelsæt, er der iværksat en evalueringsprocedure (Schengen-proceduren), som indebærer, at et eksperthold bestående af repræsentanter fra de nuværende Schengen-lande og Kommissionen fører tilsyn med og kontrollerer gennemførelsen af Schengen-reglerne i de to lande.

Evalueringsproceduren omfatter Bulgariens og Rumæniens anvendelse af Schengen-reglerne inden for områderne databeskyttelse, politisamarbejde, luftgrænsekontrol, landegrænsekontrol, søgrænsekontrol, visumudstedelse og brugen af Schengen-informationssystemet (SIS).

Begge lande har bl.a. besvaret et omfattende og detaljeret spørgeskema, som giver mulighed for at vurdere landenes gennemførelse af Schengen-reglerne i form af lovgivning, myndighedsstrukturerne på de relevante områder, personalemæssige ressourcer, grænsepersonalets uddannelsesniveau mv.

I begge lande er der endvidere inden for de nævnte områder gennemført evalueringsbesøg af eksperthold. Ekspertholdene har med udgangspunkt i besvarelsene af spørgeskemaerne inspiceret bl.a. de fysiske lokaliteter og f.eks. vurderet kvaliteten af teknisk udstyr. Under evalueringsbesøgene har ekspertholdet haft mulighed for at stille spørgsmål til personalet, og derved vurdere personalets kendskab til Schengen-reglerne, relevante sagsgange og personalets sprogkundskaber.

På baggrund af spørgeskemabesvarelsene og evalueringsbesøgene har ekspertholdene udarbejdet evalueringsrapporter, der indeholder en række konklusioner og anbefalinger. Rapporterne er efterfølgende blevet diskuteret i Rådets arbejdsgruppe om Schengen-evaluering. Bulgarien og Rumænien har under disse drøftelser løbende rapporteret om de opfølgningsskridt, der er foretaget på baggrund af ekspertholdenes anbefalinger. Arbejdsgruppen om Schengen-evaluering har herefter vurderet, om der bør foretages genbesøg i landene.

1.2.2. Politisamarbejde

For så vidt angår politisamarbejde blev Bulgarien og Rumænien evalueret i marts og april 2009, hvor gennemførelse af relevant lovgivning, politiets organisation og det operationelle politisamarbejde på nationalt og

internationalt plan blev vurderet. Der blev i denne forbindelse foretaget en række besøg på bl.a. politistationer og ved grænseovergange.

1.2.3. Databeskyttelse

Der blev i april 2009 foretaget en evaluering af databeskyttelsesniveauet i Bulgarien og Rumænien, hvor relevant lovgivning, databeskyttelsesmyndigheder, regler for logning af databehandlingsskridt og it-sikkerhed, visumudstedelse, og internationalt samarbejde var genstand for evaluering. Databeskyttelsesevalueringerne er sket på baggrund af spørgeskema-besvarelserne og i form af oplæg ved de bulgarske og rumænske myndigheder.

1.2.4. Visumudstedelse

Bulgariens og Rumæniens generalkonsulater i Istanbul og ambassaderne i Chisinau (Moldova) blev inspiceret i juni 2009 med henblik på en vurdering af landenes praksis i forhold til visumudstedelse. Adgangen til konsulaterne og ambassaderne, sikkerhedsforanstaltninger og -kontrol på den pågældende lokalitet, processen for indgivelse af ansøgninger og selve ansøgningsprocessen, visumtyper, visumstickers, afslag på ansøgninger, datahåndtering, sikkerhedsgodkendelse af personale og materiel, udstyr til at påvise falske dokumenter, undervisning og uddannelse var genstand for evaluering.

1.2.5. Sø-, luft- og landgrænser

Landenes søgrænsekontrol blev evalueret i august og september 2009, luftgrænsekontrollen i november 2009 og landgrænsekontrollen i marts og i november 2010.

I Rumænien blev der i november 2010 endvidere foretaget genbesøg i en lufthavn og ved en landgrænseovergang. I Bulgarien blev der i december 2010 foretaget genbesøg ved en landgrænseovergang.

På et arbejdsgruppemøde i Schengen-evalueringsarbejdsgruppen blev det den 28. januar 2011 besluttet, at der skulle foretages endnu et genbesøg ved den bulgarske landgrænseovergang. *Dette genbesøg blev afholdt den 21.-23. marts 2011.*

Evalueringerne af sø-, luft- og landgrænser er sket ved en gennemgang af bl.a. lovgivning og internationalt samarbejde i forbindelse med grænsekontrol. Der er endvidere foretaget kontrol af de organisatoriske og de såkaldte funktionelle strukturer, den operationelle effektivitet (herunder

ressourcer og kontrolniveau), risikoanalyser, behandling af datamateriale, politiundersøgelser af udlændinge, uddannelse af personale, tilbagetagelse af udlændinge, afvisning på grænsen, ulovlig indvandring og transportøransvar. Der er herudover foretaget en række inspektionsbesøg af havne, lufthavne og landegrænseovergange. Under disse inspektionsbesøg har ekspertholdet endvidere foretaget evaluering af kontrolprocedurer, grænseovervågning og uddannelse af personale.

1.2.6. Evaluering af SIS/SIRENE

Efter den ovennævnte evalueringsprocedure og opfølgingsprocedure i forhold til databeskyttelse vedtog Rådet den 26. april 2010 konklusioner om, at databeskyttelsesniveauet i Bulgarien og Rumænien var tilfredsstillende. Dette var en forudsætning for, at der kunne overføres data via Schengen-informationssystemet (SIS) til de to lande, og dermed for at SIS/SIRENE-evalueringerne kunne gennemføres.

I juni 2010 traf Rådet afgørelse om anvendelse af reglerne om SIS (der er en del af Schengen-acquis'et) i Bulgarien og Rumænien med virkning fra den 15. oktober 2010. Den 5. november 2010 blev begge lande fuldt operationelle. Der blev i form af de såkaldte SIS/SIRENE-evalueringer foretaget kontrol af den nationale lovgivning mv. angående SIS og af de myndigheder, der anvender systemet. Som et led i evalueringen blev der foretaget inspektionsbesøg på landenes SIRENE-kontorer og en række anmeldte og uanmeldte inspektionsbesøg på politistationer mv. for at vurdere anvendelsen af systemet.

2. Indhold

Formandskabet forventes på rådsmødet den 9.-10. juni 2011 at orientere om status vedrørende Bulgariens og Rumæniens optagelse i Schengen-samarbejdet efterfulgt af en drøftelse af spørgsmålet, men der er ikke lagt op til, at der på det kommende rådsmøde skal træffes endelig beslutning om de to landes optagelse i Schengen-samarbejdet. Det er endnu ikke afklaret, hvorvidt der på rådsmødet vil blive fremlagt rådskonklusioner.

Før Rådet kan træffe afgørelse om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien, herunder om ophævelse af den indre grænsekontrol, er det en forudsætning, at alle evalueringsprocedurerne har vist, at landene lever op til Schengen-regelsættet.

Den 21.-23. marts 2011 blev der foretaget endnu et genbesøg i Bulgarien, og alle evalueringsbesøg er således gennemført. På baggrund af det

nævnte besøg blev der udarbejdet en rapport af evalueringsekspertholdet, hvori det konkluderes, at Bulgarien nu også opfylder kravene i Schengen-regelsættet for så vidt angår grænsekontrollen ved de ydre landgrænser.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Frankrig og Tyskland, støttet af Finland, har udtrykt skepsis over for, om Bulgarien og Rumænien er parate til på nuværende tidspunkt at blive optaget i det fulde Schengen-samarbejde.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Det er Danmarks opfattelse, at Bulgarien og Rumænien nu opfylder de rent tekniske krav, som følger af Schengen-regelsættet. Det bemærkes, at Rigspolitiet har tilkendegivet, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte eksperternes vurdering af, at de to lande lever op til de nævnte tekniske krav.

9. Europa-Parlamentet

Udkastene til rådsafgørelser om den fulde anvendelse af Schengen-reglerne i Bulgarien og Rumænien er sendt i høring i Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentets LIBE-udvalg gav den 2. maj 2011 deres støtte til udkastene, der herefter skal behandles på et plenarmøde.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmødet den 24.-25. februar 2011.

Dagsordenspunkt 13: Retningslinjer for den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med vurderingen af de grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer.

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Det forventes, at formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 vil orientere om et sæt retningslinjer for den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med vurderingen af de grundlæggende rettigheders overholdelse under Rådets forberedende lovgivningsarbejde. Formålet med retningslinjerne, som ikke er bindende, er at yde praktisk vejledning til Rådets forberedende organer, med henblik på at sikre, at der i forbindelse med Rådets forberedende behandling af forslag tages højde for EU's Charter om grundlæggende rettigheder. Herudover har retningslinjerne til formål at generelt at øge opmærksomheden omkring EU's Charter om grundlæggende rettigheder i Rådets forberedende organer. Sagen rejser ikke spørgsmål i relation til nærhedsprincippet, ligesom sagen ikke vurderes at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

1. Baggrund

EU's Charter om grundlæggende rettigheder (Chartret), der indeholder en række borgerlige, politiske og sociale rettigheder, bekræfter en lang række af de rettigheder, som fremgår af bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's konventioner. Chartret blev gjort juridisk bindende ved Lissabon-Traktatens ikrafttræden den 1. december 2009.

Det følger af Chartrets artikel 51, stk. 1, at bestemmelserne i Chartret er rettet til Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. Det anførte indebærer bl.a., at de retsakter, som vedtages af EU's institutioner, skal respektere Chartrets bestemmelser, ligesom Chartret skal iagttages i forbindelse med den nationale gennemførelse og/eller anvendelse af EU-retsakter.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011 vedtog Rådet et sæt rådskonklusioner om Rådets rolle i den effektive implementering af EU's Charter om grundlæggende rettigheder med henblik på at styrke kontrollen med Chartrets overholdelse i Rådets lovgivningsarbejde. I disse rådskonklusioner opfordres Rådets arbejdsgruppe om grundlæggende rettigheder mv. (FREMP) til – i samarbejde med Rådets Juridiske Tjeneste – at udarbejde generelle retningslinjer for Chartrets overholdelse til brug for det forberedende lovgivningsarbejde i Rådet.

2. Indhold

Rådets forberedende organer opfordres til at anvende retningslinjerne, når førstebehandlingen af et forslag indledes. Dette gælder særligt i forhold til ændringsforslag, men også i forhold til medlemsstatsinitiativer bør der foretages en vurdering af forslagets overensstemmelse med Chartret.

Retningslinjerne, som er tænkt som en praktisk "tjekliste" til brug for Rådets organers indledende behandling af et forslag, indeholder en række råd af mere eller mindre teknisk karakter til fremgangsmåden, herunder hvornår og hvorledes Rådets Juridiske Tjeneste bør inddrages, således at det sikres, at Chartret altid tages i betragtning i det forberedende lovgivningsarbejde i Rådet og mulige uoverensstemmelser med de grundlæggende rettigheder identificeres.

I tillæg til selve tjeklisten indeholder retningslinjerne en række henvisninger til Chartret, samt til hvor Rådets forberedende organer kan finde relevante oplysninger om Chartret og dets indhold. Endeligt indeholder retningslinjerne oplysninger om anden international ret, som kan være relevant for vurderingen af et forslags overensstemmelse med Chartret, samt nyttige links, herunder links til EU-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen forventes ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Juridisk Specialudvalg og Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 16. maj 2011.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 14: Rådskonklusioner om Eurojusts årsrapport for 2010

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

Resumé

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse af 28. februar 2002. Formålet med Eurojust er at lette samarbejdet mellem medlemsstaterne om efterforskning og retsforfølgning af alvorlige lovovertrædelser, der berører to eller flere medlemsstater. Efter artikel 32 i rådsafgørelsen forelægger formanden for Eurojusts kollegium hvert år på kollegiets vegne Rådet en skriftlig redegørelse for Eurojusts virksomhed og for forvaltningen af Eurojust, herunder budgetforvaltningen. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 forventes formandskabet i overensstemmelse med fast praksis at fremlægge et udkast til rådskonklusioner om Eurojusts årsrapport for 2010 med henblik på Rådets godkendelse.

1. Baggrund

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse af 28. februar 2002. Formålet med Eurojust er at lette samarbejdet mellem medlemsstaterne om efterforskning og retsforfølgning af alvorlige lovovertrædelser, der berører to eller flere medlemsstater. Hver medlemsstat udpeger et nationalt medlem af Eurojust. De nationale medlemmer udgør Eurojusts kollegium.

Efter artikel 32 i rådsafgørelsen forelægger formanden for Eurojust hvert år på kollegiets vegne Rådet en skriftlig redegørelse for Eurojusts virksomhed og for forvaltningen af Eurojust, herunder budgetforvaltningen.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 forventes formandskabet i overensstemmelse med fast praksis at fremlægge et udkast til rådskonklusioner om Eurojusts årsrapport for 2010 med henblik på Rådets godkendelse.

2. Indhold

I udkastet til rådskonklusioner lægges der op til, at Rådet noterer sig de mål, Eurojust har opnået i 2010, og at Rådet udtrykker tilfredshed med, at størstedelen af de forventede resultater for 2010 er blevet opnået.

Der lægges endvidere op til en række opfordringer til Eurojust om bl.a. i højere grad at fokusere på komplekse sager frem for simple sager. Eurojust opfordres endvidere til at tilvejebringe mere detaljerede statistiske

opgørelser og til at fremme implementeringen af Eurojust-afgørelsen fra 2009, der ændrede rådsafgørelsen fra 2002.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner om Eurojusts årsrapport for 2010.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været forelagt for Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde i skriftlig høring.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 15: Møde mellem EU's og USA's justits- og indenrigsministre (den 13.-14. april 2011 i Budapest/Gödöllő)

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Det ungarske formandskab forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 at orientere om drøftelserne på mødet mellem EU's og USA's justits- og indenrigsministre den 13.-14. april 2011. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

1. Baggrund

EU holder løbende møder med tredjelande, herunder USA, vedrørende retlige og indre anliggender. På disse møder drøftes en række emner, som har interesse for samarbejdet mellem EU og USA på området for retlige og indre anliggender.

Det ungarske formandskab forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 at orientere om drøftelserne på mødet mellem EU's og USA's justits- og indenrigsministre den 13.-14. april 2011 i Budapest/Gödöllő.

2. Indhold

Formandskabet forventes bl.a. at orientere om følgende aktuelle sager, der blev drøftet på mødet mellem EU's og USA's justits- og indenrigsministre den 13.-14. april 2011:

- Drøftelserne om at påbegynde forhandlinger om en aftale mellem EU og USA om databeskyttelse.
- Status for gennemførelsen af aftalen mellem EU og USA om gensidig retshjælp.
- Samarbejdet mellem EU og USA om bekæmpelse af it-kriminalitet.

- Samarbejdet mellem EU og USA om bekæmpelse af terrorisme.
- Samarbejdet mellem EU og USA om udveksling af PNR-oplysninger.
- Status for Visa Waiver-programmet og samarbejdet mellem EU og USA om migration og flygtninge.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været forelagt for Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde i skriftlig høring.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 16: EU-Rusland partnerskabsmøde

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Det ungarske formandskab forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggende) den 9.-10. juni 2011 at orientere om drøftelserne på mødet mellem EU og Rusland i det Permanente Partnerskabsråd den 19. maj 2011. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

1. Baggrund

EU holder løbende møder med tredjelande, herunder Rusland, vedrørende retlige og indre anliggender. På disse møder drøftes en række emner, som har interesse for samarbejdet mellem EU og Rusland på området for retlige og indre anliggender.

Det ungarske formandskab forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 at orientere om drøftelserne på mødet mellem EU og Rusland i det Permanente Partnerskabsråd den 19. maj 2011 i Sankt Petersborg.

2. Indhold

Formandskabet forventes bl.a. at orientere om følgende aktuelle sager, der blev drøftet på mødet mellem EU og Rusland i det Permanente Partnerskabsråd den 19. maj 2011 i Sankt Petersborg:

- Samarbejdet mellem EU og Rusland om bekæmpelse af terrorisme.
- Samarbejdet mellem EU og Rusland om gensidig retshjælp.
- Samarbejdet mellem EU og Rusland om bekæmpelse af menneskehandel.
- Samarbejdet mellem EU og Rusland om bekæmpelse af narkotikakriminalitet.

- Samarbejdet mellem EU og Rusland om migrationsspørgsmål.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været forelagt for Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde i skriftlig høring.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.